Naš tednik Koroška

kulturno-politično glasilo

svetovnih in domačih dogodkov

3. leto / številka 15 | V Celovcu, dne 11. aprila 1951 | Cena 55 grošev

OTROŠKI VOZIČKI
LEŽALNI VOZIČKI
v najenostavnejši in luksuzni izdelavi
PO NAJNIŽJIH CENAH
Grüner
Celovec - Klagenfurt, Burggasse

Ostanimo pri resnici!

V zvezi s časnikarskim bojem med vladnima strankama in napadi na Narodni svet koroških Slovencev je njegov predsednik dostavil uredništvoma „Volkszeitung" in „Neue Zeit" v Celovcu sledeče pismo, katero v celoti objavljamo:

„Dne 18. XII. 1949 je izročila delegacija Narodnega sveta koroških Slovencev zveznemu kanclerju g. dr. Figlu spomenico za upostavitev centralnega referata za manjšinske zadeve pri uradu zveznega kanclerja. G. zvezni kancler je zagotovil delegaciji, da bo položaj proučil in je v posebnem pismu g. deželnemu glavarju za Koroško poveril nalogo, da uredi tak referat pri deželni vladi. Prepis tega pisma je poslal g. deželni glavar z datumom 15. II. 1950 Narodnemu svetu koroških Slovencev pod številko LH-385/1950 in sam pristavil:

„K vsemu pripominjam, da so manjšinske zadeve v celoti zadeve zvezne vlade. Koroška deželna vlada pa bo s svoje strani storila vse za pomirjenje v deželi."

Pismo nosi podpis g. deželnega glavarja.

To pismo je samo zase dokument, da tako zvezna vlada kakor tudi deželna vlada odklanjata pristojnost v manjšinskih zadevah, iz česar sledi neke vrste brezpravni položaj manjšine.

Po vestnem posvetovanju se je Narodni svet koroških Slovencev odločil, da pošlje delegacijo k višji zvezni instanci, to je k zveznemu predsedniku.

Dne 28. X. 1950 je zvezni predsednik g.dr. Karl Renner sprejel slovensko delegacijo v daljšem razgovoru in pri tej priliki tudi zgoraj omenjeni dokument označil kot „Rechtsverweigerung", kakršne si država ne more dovoliti. G. državni predsednik je ob tej priliki tudi zagotovil, da bo o vsej stvari z g. kanclerjem Figlom in g. deželnim glavarjem podrobno govoril.

Dozdevno na intervencijo g. državnega predsednika je 27. XI. 1950 g. deželni glavar Wedenig name naslovil sledeče pismo:

„Narodni svet koroških Slovencev je zahteval upostavitev manjšinskega referata pri zveznem kanclerju in pri deželni vladi. Manjšinski referat pa je zelo raztegljiv pojem. Pri tem seve ne gre za nastavitev uradnika kot manjšinskega referenta, važnejši je delokrog, ki se takemu referatu določi. Dobro se zavedam, da ni mogoče vseh možnosti zapisati, vendar bi bilo potrebno, da se zapišejo osnove poslovnika. Zelo bi Vam bil hvaležen, če bi mi sporočili, kak delokrog naj bi po mnenju Narodnega sveta koroških Slovencev tak referat imel, da bi mogel izpolniti to, kar Narodni svet od njega pričakuje. Vendar mislim, da se manjšinski referat pri zvezni vladi ne more baviti samo s koroškimi Slovenci in radi tega je potrebno, da iste zahteve stavijo tudi druge manjšine, ki so na tem interesirane.

Prosim Vas, da mi sporočite svoje predloge in

beležim z odličnim spoštovanjem
Wedenig, l. r."

Na to zahtevo s strani g. deželnega glavarja je Narodni svet koroških Slovencev poveril nalogo, da izdela tak predlog, avstrijskemu ustavnemu juristu (pravniku) na osnovi veljavne avstrijske ustave. Ta predlog so zastopniki Narodnega sveta dne 22. XII. 1950 izročili tajniku g. deželnega glavarja,

(Nadaljevanje na 2. strani)

Koroški Slovenci!

Nismo drobiž za račune med strankami!

Nemalo smo se koroški Slovenci začudili, ko se je pretekli teden sprostil nad nami ves zadržani nemški šovinistični srd, kot da bi bili največji zločinci in bi mi — ki so nas tolikokrat proglasili za nepomembno peščico — ogrožali obstoj vse dežele.

Dobro imamo zapisano, kaj je gospod deželni glavar — in tudi gospod deželni svetnik dr. Karisch — govoril kot zastopnik Koroške v Londonu, ko je šlo za meje. Taisti gospod se sedaj kot predstavnik dežele na vladni seji razsrdi nad tistimi Slovenci, za „katerih interese" se je v Londonu „z dušo in srcem" zavzemal, v nedostojanstveni obliki, ki mu kot predstavniku dežele — tudi slovensko govorečih ljudi — nikakor ne pristoja.

Če „Neue Zeit" piše, da imamo „maslo na glavi", potem po vsem, kar se je v tej zvezi pisalo in govorilo, le lahko ugotovimo, da je za koroške razmere vsaka slovenska zavest in pripoznanje k slovenskim pravicam že „maslo na glavi" dotičnega. Vsem trem koroškim poslevodečim deželnim glavarjem je pač to „maslo na glavi" na vročem soncu nemško šovinističnega koroškega okolja že zdavnaj skopnelo. G. deželni glavar sam pa je dal v teku svojega poslovanja kot tajnik stranke, vse tja do svoje izvolitve za deželnega glavarja, mnogovrstne ustne in pismene izjave — tudi pozitivne — in pomagali bi mu, če se tega mogoče ne spominja več, lahko mi s tozadevnimi dokumenti.

Ob plebiscitu so nam prorokovali, da bo nova napredna in demokratična Avstrija v vsakem pogledu pravična Slovencem. Dosti Slovencev je bilo, ki so zaupali lepim besedam socialističnih voditeljev, ko so ti pravili, da ne poznajo šovinizma. Danes pa se po naših vaseh že sliši: „Niso sociji, nacionalsociji so!"

Strankine zablode so na dnevnem redu. To tudi ni najhujša stvar. Usodno pa postane, če se stvari, ki so tako važne kot so narodnostna vprašanja, celo na uradnih državnih mestih obravnavajo z nezaslišanim nepoznanjem najosnovnejših pravic ene narodne skupnosti. Zato ni čudno, da se je pri predlogu poslovnika narodnostnega urada in komisije izkazalo, da so na čelu ljube koroške deželne vlade ljudje, ki ne poznajo niti avstrijske ustave in mednarodnih določb. „Zakotni in reakcionarni" Slovenci z dr. Tischlerjem na čelu pa so blagovolili v osnutku pri vsaki točki dodati paragraf, v katerem je dotična osnovna pravica, ki naj bi jo urejeval poslovnik, zapisana, da bi se gospodje lažje znašli. In vendar se kljub svoji visoki pameti niso znašli in je „Neue Zeit" tako mogla zapisati, da je poslovnik poln protislovij („voll Widersprüche"). Vsak, ki je le obiskoval ljudsko šolo, mora pri tem ugotoviti, da je nemara treba protislovja iskati v glavah pametnih gospodov samih. Ne moremo namreč verjeti, da bi bili oni, med katerimi so krmarji naše dežele, mnenja, da je avstrijska ustava sama polna protislovij.

Kako je zapisala „Neue Zeit", časopis stranke, katere šef je g. deželni glavar sam? Takole vendar: „... Brezmejni program zahtev obsega devet drobno napisanih strani ...". Toda, prvič jih ni devet, ampak samo osem, kar imamo pismeno v rokah; drugič pa je vendar g. deželni glavar sam v svojem pismu z dne 27. novembra 1950 — mogoče je tu iskati protislovje, o katerem piše „Neue Zeit" — dobesedno napisal: „... Ich bin mir vollkommen darüber klar, daß sich nicht alle Möglichkeiten erschöpfend niederlegen lassen ..."

Vsak človek, ki količkaj razume o narodnostnih vprašanjih, ve, da mora biti res umetnost spraviti poslovnik narodnostnega referata in komisije v tako kratko pisano obliko. Gg. pisci člankov „NZ" v prošlem tednu menda poznajo poslovnike deželnih in državnih uradov, ki so tako obširni in zamotani, da sami vedno zopet govorijo o potrebni reformi. Mogoče jim lahko služi za vzgled pri novelaciji njihovih poslovnikov naš osnutek poslovnika, ki je tako „nezaslišan", a gotovo vzoren po svoji jasnosti in kratki obliki.

Zgodovina bo enkrat razsodila, da je bilo res „nezaslišano" in „nesramno", da so Slovenci na Koroškem v takem položaju, da se morajo boriti za tako „nezaslišano" malenkostne drobtinice. Saj bi morala enakopravnost izgledati še čisto drugače! Kje je narod, ki bi pristal, kot mi v onem „nezaslišanem" poslovniku, na to, da bi o pravicah lastne narodne skupine, katere so zajamčene v mednarodnih aktih in državni ustavi sami, odločala v okviru poslovnih določb komisija, ki je paritetično sestavljena iz zastopnikov Slovencev (2) in zastopnikov deželne vlade (2). Pri danem položaju to pomeni, da bosta zadnja dva Nemca.

Še to torej je za Koroško preveč! Kdaj pa so Slovenci zahtevali enako pravico soodločati tudi o nemških zadevah? Nikdar! Da pa bi še v uradu, ki bi se pečal izključno s slovenskimi zadevami, sedeli Nemci, tega ne moremo dopustiti. Odkod si, gospodje, lastite res nezaslišano pravico nadzirati na ta način — če smo res enakopravni — naše politično, gospodarsko in kulturno življenje? Leta že sedi v deželni vladi kot kulturni referent Nemec, enako je šolski nadzornik Nemec in lahko bi nadaljevali po vrsti ter našteli desetero mest in uradov. Vprašamo Vas, gospod deželni glavar in Vas, g. deželni svetnik dr. Karisch, ki sta se čutila poklicana označili slovenske pravične zahteve, ki slonijo na državni ustavi, kot nesramne oz. nezaslišane, kje je slovenska enakopravnost?

Koroški Slovenci vemo, da je ni! Zato ne bomo odnehali in bomo povedali slednjemu rojaku, ki mu je ljuba naša pesem in beseda, da so na delu zločinci, ki bi radi preprečili sporazum med obema narodoma v deželi. Nadaljevali bi radi z odvajanjem Slovencev od njihove materinske besede in pesmi. To so dejstva, ki jih imenuje § 302 St. G. (Kazenski zakon) narodno hujskanje in jih označuje kot zločin. Takò tako početje označujejo tudi določila Organizacije Združenih narodov. Pa kaj je na Koroškem ustava, in kaj mednarodna določila, če gre proti Slovencem.

Narodni svet koroških Slovencev je na svojem zadnjem letnem zboru jasno izpovedal, da Slovenci ne smejo biti drobiž v vsakdanji strankarski politiki in da ne bodo hodili Slovenci v boj ne za interese ene in ne za koristi druge stranke. Ožji odbor Narodnega sveta je sklenil predložiti zboru, ki se bo ponovno sestal koncem aprila, v obravnavo poročilo o položaju, v katerem smo se znašli.

Vsi Slovenci in potomci rodbin, ki so v naših slovenskih krajih pošiljale mnogoštevilne emigrante v ves svet, so nam na naši strani garant, da bo svet izvedel o našem položaju. Zadosti smo čakali in svarili, ne bomo mogli več molčati. Civilizirana svetovna javnost je morala imeti pravo mnenje v položaju v Avstriji, da je v členu 7. bodoče državne pogodbe (v „Našem tedniku" smo besedilo pred kratkim objavili) točno določila, kake pravice morajo uživati Slovenci. Slabo izpričevalo za Avstrijo bo, če jo bo moral zunanji svet še prisiliti do izvedbe teh določb, za kar bo pač pri običajni birokraciji poseben poslovnik neobhodno potreben.

Da pri vsem tem stoji Demokratična fronta sramežljivo ob strani, je razumljivo. „Slovenski vestnik" je sicer v svoji zadnji številki smatral za potrebno poučevati nas, ni pa našel besede, ki bi odločno obsodila nezaslišano zadržanje merodajnega časopisja na Koroškem. Razumemo, da je zanj to huda stvar, ko se je pred temi dogodki zastopnik DF razgovarjal o poslovniku z deželnim glavarjem. Ne vemo, če je naključje, a vsekakor je dejstvo, da je gospod deželni glavar na vladni seji izustil, da je DF itak znosna in da smo mi zahtevali veliko več in preveč. Vemo, da Slovenci in Slovenke, kmetje in delavci, tega niso preslišali. Tem ni za „napredne" sile v SPÖ, njim je za politično, kulturno in gospodarsko enakopravnost. Nemški šovinisti na eni ali drugi strani pa si naj kuhajo svoj „močnik" sami.

Od Vas, gospod deželni glavar, pa po pravici zahtevamo zvedeti, kaj je z našim osnutkom poslovnika. Nezaslišano zadržanje, javnost po časopisju v narodnostnih zadevah nahujskati proti eni narodni skupnosti je, kot smo tu že zapisali, zločin. Zakaj bi v časopisju divjale stranke, dajte vendar Vi, kot mož in predstavnik dežele, uradni pismeni odgovor! Mislimo, da to kot „enakopravni" državljani — saj pravite, da to smo — lahko tirjamo. Značilno dopolnilo naše zbirke dokumentov in izjav bo to.

(Konec na 2. strani)

Politični teden

Spet moramo pogledati na Korejo. Je pač tako, da je tam onkraj našega ljubega planeta žarišče težkega spora med Vzhodom in Zapadom in smemo biti celo zadovoljni, da nismo mi v žarišču tega spora.

Gre za spopad med zapadno demokracijo in komunizmom, za borbo med dvema svetovoma, ki se je na Koreji začela in se bojimo, da bi se utegnila pričeti tudi drugod. To je skrb, ki tare vse človeštvo.

Glavno, o čemer pišejo časopisi, velja korejski vojni. In zdaj smo tako daleč, da bi mogli reči, da se bo tam končala ali pa pričela splošna vojna. Če je predsednik Truman zadnjikrat dejal, da nismo svetovni vojni niti bližje niti dalje kot smo bili pred štirimi leti, potem bo tudi kdo drugi težko kaj pametnega povedal. Dejstvo pa je, da se oba tabora oborožujeta in da je Koreja pač majhno zrcalce njunih moči. Tudi značilnost obeh nosijo korejski dogodki na sebi. Več kot pol milijona padlih Severnokorejcev in Kitajcev na eni strani. Izgube čet Združenih narodov so le neznaten del v primeri s komunističnimi izgubami. Množice proti kakovosti, deset slabo ali nič oborožen proti enemu mogočnemu.

Korejsko vprašanje rešujejo tako na političnem kot vojaškem polju. Imamo vtis, da te rane prizadeti ne želijo zaceliti, ker se boje, da bi drugje nastale nevarnejše rane. Koreja torej trpi za usodo vsega drugega človeštva. Koreja kot zemljepisni pojem že skoraj ne obstoja več — mest ni več, prebivalstvo preganjano, slika begunstva, kakršne tudi med svetovno vojno v Evropi nismo doživeli. Vse ena sama tragedija, ki v malem ponazorja usodo vsega človeštva, če bi prišlo do splošne vojne.

Če o tej z bojaznijo govorimo, ni to nič novega. Vsak ve, da je korejska drama bila izzvana od komunistične Severne Koreje. Napad se je bil razbil na odločnosti Amerike in svobodoljubnih držav. — Je že tako, da se pač danes tudi drugi ponašajo s „svobodo". Ceni jo vsak, tolmači jo pa po svoje, kakor pač njegovemu cilju služi.

Če bi hoteli kaj značilnega o Koreji povedati, potem bi to bilo naslednje: večina narodov na zemlji tako po številu kot po moči stoji v taboru Organizacije združenih narodov. Če je na tej strani tudi Amerika, je razumljivo. In če vodi ona vso borbo proti grozeči nadvladi komunizma nad svetom, je prav tako razumljivo, ker je ta veledržava v zadnjih desetletjih predvsem na gospodarskem polju tako silno napredovala (nedvomno sicer tudi SSSR), da po pravici zasluži vodstvo v Organizaciji združenih narodov.

Pravicam pa slede dolžnosti. Ali se teh Amerika zaveda? Po veliki pomoči, katero je Evropi nudila po Marshallovem načrtu (kaj je nudila SSSR?) more vsak Evropejec, ki ima zdravo pamet, potrditi, da Amerika zastopa vprav njegove interese.

Koreja je pač povzročila, da se je napetost med Vzhodom in Zapadom pokazala v obliki, resni pač, kakor ni mogoče bolj, ni pa nam Evropejcem prinesla povečane nevarnosti.

Korejstva tragedija se nadaljuje. Ni več mogoče govoriti o korejskem ljudstvu, tam je samo še poprišče velikanske borbe.

Sonce vzide vsaki dan in obseva vse narode in vse zemlje. Tisti pa, ki vodijo usodo milijonov, so verjetno v kaj mračnih sobah, katere so postavili njih caristični uradniki, pa so jim prav tako dobre... Dve hiši sta, v katerih odlučujejo o usodi človeštva: Bela hiša in Kremelj.

In katere so zadnje vesti o Koreji?

SOVJETSKI PROSTOVOLJCI NA MANDŽURSKI MEJI

Jasno je, da bo korejska vojna prinesla še mnogo presenečenj, Mao-Tse-Tung je žrtvoval že dokaj svojih „prostovoljcev" za Korejo, zdaj naj bi se igra spremenila, zdaj naj bi še drugi „prostovoljci" prišli in nudili topovsko hrano za „cilje". Če je resnično ali ni, časopisi poročajo, da je na mandžurski meji nad pol milijona svežih čet. Če je to res, potem moramo pričakovati, da bo tudi UNO armada na Koreji dobila nova ojačenja, več tankov in še več letal... Dejstvo je, da je zaživela eksekutiva UNO, ki je prestala porodne težave in bolečine ter že vzbuja več kot upanje.

Veseliti se pa bodočih dogodkov na Koreji res ne moremo. Vse se bo odigralo v znanem starem okvirju, ki se bo nekoliko povečal, če pomislimo na nove komunistične armade in na povečanje UNO vojaških sil. Upanje na mir pa ni ostalo nič manjše — in če je le eden od nasprotnikov (in eden je nedvomno) zavzet za mir, potem smemo z neko gotovostjo upati, da bo ta mir tudi ohranjen.

Če govorimo o miru, potem moramo takorekoč našim čitateljem, ki se razumljivo počutijo že nemirne, reči, naj ostanejo mirni. Star in izkušen pregovor pravi, da nobene juhe ne jedo tako vroče kot pa je skuhana...

POSREDOVALNE SILE NA DELU

V Parizu so imeli že nekaj ducatov sej, toda brez uspeha. To je že nekaj običajnega, toda vsakokrat neprijetnega. Bilo je spet veliko upanj dobrovernih... In kaj naj bi bilo še novega po svetu?

Italijani so bili v Londonu, se pogovarjali radi Trsta, pa niso dobili posebno ugodnih namigov. Pravijo, da naj se naravnost z Jugoslavijo pogovore. To pa je že kar nerodno, če pomislimo malo nazaj... Mir v tem predelu svetovne politike pa ne bo nič utrpel... Morda so Sovjeti drugega mnenja (Tržaško vprašanje v zvezi z avstrijsko mirovno pogodbo). Je že tako, da ni vredno naštevati posameznih političnih dogodkov, ker so pač vsi v znaku enega in istega. Če zdaj v Italiji več ali manj komunističnih voditeljev zapusti svojo stranko, je to „titoizem" itd. Tudi komuna ima svoje ljube skrbi... In jih imajo celo med seboj.

Francozu Schumanu je uspelo skleniti znani „Schumanov načrt" in ga je podpisalo šest držav, toda brez Britanije...

Nova jugoslovanska vlada

Na svoji seji z dne 6. aprila je predsedstvo Ljudske skupščine Federativne ljudske republike Jugoslavije sprejelo sklep o reorganizaciji jugoslovanske vlade.

V smislu tega sklepa so ukinjena 4 ministrstva (ministrstvo za delo, za novoosvobojene kraje, za železnice in promet, za pošte), zvezna planska komisija, štiri generalne direkcije (strojegradnje, črna metalurgija, proizvodnja in predelava nafte, metalurgija) ter šest komitejev (ljudsko zdravje, socialno skrbstvo, kinematografija itd.)

Namesto ukinjenih ministrstev, generalnih direkcij in komitejev so ustanovljeni takozvani Sveti, ki so v sestavu vlade in imajo predsedniki Svetov položaj in naziv ministrov.

Nova jugoslovanska vlada ima poleg predsedstva vlade še 7 ministrstev (zunanje, notranje, za narodno obrambo, finančno, pravosodno, za zunanjo trgovino in za pomorstvo) ter 11 Svetov (za zakonodajo in izgradnjo ljudske oblasti, za znanost in kulturo, za ljudsko zdravje in socialno politiko, za gospodarstvo, za energetiko, za strojegradnjo, za predelevalno industrijo, za gradbe, za kmetijstvo in gozdarstvo, za blagovni promet, za promet in zveze).

V novi vladi, v kateri je predsednik in vojni minister Josip Broz-Tito, je poleg njega še 22 ministrov, med temi trije podpredsedniki. Zunanji minister je Edvard Kardelj, notranji pa Aleksander Rankovič. Slovence predstavljata v novi vladi še Boris Kidrič, ki je predsednik gospodarskega sveta, in Franc Leskošek, ki je predsednik Sveta za strojegradnjo. — V vladi je še 5 ministrov brez posebnega delokroga in tudi glavni tajnik vlade ima naslov ministra.

Kitajske in korejske izgube

Po poročilu ameriške vojske koncem meseca marca znašajo izgube severnih Korejcev in kitajskih komunistov na Koreji 760.300 mož.

Po vstopu kitajskih komunistov v korejsko vojno koncem lanskega novembra, so izgubili 293.300 mož, 260 tisoč v bojih, 31.000 izven bojev in 2.300 ujetnikov.

Korejski komunisti pa so izgubili v bojih 283.000 mož, izven bojev 45.000 mož in imeli 139.000 ujetnikov.

Jeklo — vlada svet

Po podatkih ameriškega trgovinskega ministrstva so Združene države in države zahodne Evrope v letu 1950 proizvedle 87,500.000 ton odnosno 53,242.600 ton jekla, to je skupno 140,742.600 ton. V istem letu so dežele za železno zaveso imele proizvodnjo jekla, ki jo cenijo na 33,110.000 ton.

V proizvodnji zahodne Evrope ni upoštevano jeklo, ki so ga proizvedle Turčija, Jugoslavija in Španija, katerih proizvodnjo cenijo za leto 1950 na 95.000 ton (Turčija), odnosno 420.000 ton (Jugoslavija) in 825.000 ton (Španija).

Med evropskimi državami je prva Velika Britanija s 16,554.600 tonami, druga Nemčija z nad 20,000.000 ton in tretja Francija z nad 10,000.000 ton.

KRATKE VESTI

Brezposelnost pada. Koncem marca je bilo registriranih v vsej Avstriji 159.530 brezposelnih, od tega jih odpade na Koroško 14.307.

V Boznu v južnem Tirolu so zastopniki nemške manjšine v občinskem svetu zapustili občinski svet v protest proti imenovanju italijanskega občinskega tajnika. — Pri nas pa se godijo iste stvari, tako so v Št. Jakobu v Rožu pred par tedni imenovali za občinskega tajnika Nemca iz Dravske doline. Tudi enakopravnost!

Za 100 šilingov dobite v Zürichu 14.60—14.70 švicarskih frankov.

Po poročilih ima USA sedaj v zalogi 2½ milij. ton bakra, 200.000 ton svinca in 250.000 ton kositra (Zinn). Sicer pa so se v zadnjem času na svetovnem trgu cene raznim surovinam nekoliko ustalile.

Verjetno bodo še tekom aprila pričeli na Ziljici pri Podkloštru proizvajati žvepleno kislino, katero potrebujejo v industriji v veliki množini.

Tri leta Marshallove pomoči. Avstrija je tekom treh let sprejela blaga za 520 milijonov dolarjev.

V Sydney-u v Avstraliji je češkoslovaški generalni konzul Edvard Feliks zapustil svoje službeno mesto in zaprosil za politični azil.

V Celovcu oziroma na Dunaju so odkrili nov škandal, kateri je državo oškodoval za več kot 30 milijonov šilingov. Vodilna oseba je bila, kakor kaže potek preiskave, Raoul Konitz iz Celovca, pač pa je še cela vrsta dunajskih firm zapletenih v to zadevo. Uvažali so tekstilije v prevelikih množinah in po napačno označenih cenah, izguba za državo je nastala predvsem pri carini in tudi pri tem, da se niso primerne množine blaga izvozile.

Posvetovanja zastopnikov zunanjih ministrov v Parizu na 25 sejah niso prišla do pravih sklepov. Zastopniki imajo namreč nalogo pripraviti dnevni red za sestanek zunanjih ministrov.

Na Dunaj je prispela madžarska trgovska delegacija, ki ima nalogo najti poti za kritje dolgov v Avstriji, ki je dobavila Madžarski več blaga kakor obratno.

Madžari utrjujejo mejo proti Jugoslaviji, tako poročajo begunci ki so pribežali iz Madžarske v Jugoslavijo.

Iz beljaške okolice javljajo o povodnjih, ki so nastale, ker zemlja ni v stanu požirati vse vode.

Pri koroškem deželnem glavarju sta se oglasili delegaciji kor. kmečke zveze in socialistične kmečke zveze radi prenizke cene mleka. Kmetje zahtevajo zvišanje cen.

Kakor poročajo so tudi Bolgari na jugoslovanski meji ojačili svoje vojaške posadke.

Proizvodnja premoga se je v Avstriji dvignila na 435.612 ton v mesecu marcu, leta 1937. je znašala v istem mesecu 276.886 ton.

Druga svetovna vojna je trajala 2240 dni. Povprečno so Nemci dnevno utrpeli 2.500 človeških žrtev, tako da znašajo celotne izgube nad 5 milijonov ljudi.

Ostanimo pri resnici!

(Nadaljevanje s 1. strani)

g. dr. Romauchu, ker je bil g. deželni glavar sam osebno zadržan.

Osnutek predvideva upostavitev narodnostne komisije (Volkstumskommission), ki sestoji iz dveh zastopnikov deželne vlade in dveh zastopnikov manjšine, ter narodnostnega urada (Volkstumsamt). Za vse manjšine Avstrije pa sta predvidena v imenovanem osnutku Nationalitätenkommission in Nationalitätenamt na Dunaju.

Še enkrat poudarjamo, da nam v času izdelave tega osnutka besedilo državne pogodbe za Avstrijo še ni bilo znano, ker bi po tem besedilu moral za šolske zadeve obstojati poseben oddelek deželnega šolskega sveta.

V tej zvezi pa hočem še enkrat naglasiti, da so imenovani poslovnik zastopniki Narodnega sveta izročili g. deželnemu glavarju kot šefu deželne vlade in ne šefu socialistične stranke, to pa se je zgodilo na izrecno zahtevo gospoda deželnega glavarja .

Na moje veliko začudenje pa sem moral ugotoviti, da člani deželne vlade, v kolikor ne pripadajo socialistični stranki, v času od 22. XII. 1950 do 4. IV. 1951 niso dobili predloga niti v vpogled. Šele v časopisih so se pojavili iz celote iztrgani deli in to v obliki, ki ne odgovarja resnici.

Ob koncu še ugotavljam, da niti Narodni svet koroških Slovencev niti Krščanska ljudska stranka nimata z OVP niti tajne ni javne pogodbe, da se nadalje Slovenci v svojih zadevah niso obrnili na zveznega predsednika OVP g. dr. Figla, marveč na zveznega kanclerja kot šefa zvezne vlade. Enako so se obračali na deželnega glavarja g. Wedeniga, na vicekanclerja g. dr. Schärfa in na zveznega predsednika g. dr. Rennerja kot zastopnike in predstavnike dežele oziroma države.

Dr. Joško Tischler."

Koroški Slovenci, kmetje in delavci, dosti nam je nemške nadutosti, strnimo se v obrambo naše rodne zemlje in na nji rojene besede, šeg in navad, ki potrebujejo prave zaščite, da jih ne pogoltne uradno in birokratično „nacamano" nasilstvo, kajti dejstva, ki niso v skladu z enakopravnostjo, so nasilstvo. **Svetovna javnost nas bo podprla, če nam bo nemški moloh vseh barv še nadalje odrekal pravice kakor so: uradniki na našem ozemlju, ki razumejo oba jezika; šolski nadzornik, ki bo znal tudi slovensko in ki bo imel dobro voljo, ko bo nadzoroval slovenski pouk v šoli; enakomerni delež na javnem denarju v gospodarskih in kulturnih potrebah in še dolgo vrsto drugih.**

Svet ima oster posluh za nemški napuh in zgodovina je njegov „cvet" že parkrat pohodila, zato pazite, gospodje, da ne doživite po svoji krivdi hudo uničenje tudi še teh Vaših cvetov „des wiedererwachenden deutschen Heimatgeistes", ki je svojčas pisal po naših vaseh v zelenih črkah: „Kärntner sprich deutsch!"

KOROŠKO SONCE

Kar mlado je še sonce, pa že kaže svojo moč. Kako se vozi po visokem nebu! Vsak dan strmeje, vsak dan zmagoslavneje si črta svojo pot. Sprehaja se nad Karavankami, pomenkuje se z vrhovi in grebeni, rahlja jim snežne obkladke. Obenem se spušča v Rož, tisoč poljubov pošilja predse, in pod silo teh poljubov se zemlja drami kakor Trnuljčica v pravljici. Pobočja Dobrača so vsa v žaru, kajti sončni žarki ti skačejo po njih, kakor bi bili škratje. In isti škratje so, ki rajajo tudi po Karnskih grebenih. Aj, to se pravi rajati, to! Zasneženi velikani se kar jočejo od veselja.

Seveda jadrajo potem brezštevilne barčice po Zilji navzdol in vsaka nosi tovor zlata. Drava jih vzame na svoja pleča, da jih ponese dalje. Medpotoma je veliko pozdravljanja in odzdravljanja in bolj ko gre vožnja noter v Podjuno, bolj se zdi, kakor bi se odpirala skrivnostna skrinja. Človeku se je treba le malo ozirati, pa vidi, da premore pokrajina najmanj toliko svojih zakladov kakor ves bleskoviti Dobrač.

Ali kaj šele premore Sojnica! Tam vam razgrinja pomlad preprogo, da razkošnejše na Koroškem ni. Podoba samega sonca je ta preproga, a ljubemu sončecu ne zadostuje: gre in se ogleduje še v zrcalih, ki so drugo bolj brušeno od drugega, ogleduje se v Hodiškem jezeru, v Vrbskem, Baškem in Osojskem. Zares, ko si priča tega prizora, misliš na kraljevsko nevesto, ki jo loči od poroke morda še teden dni, ne več.

„Stojte!“ bo kdo rekel. „Takale domišljija! Od enega konca do drugega le vedno Koroška in nič kakor Koroška! Domišljavo domoljubje to. Mar mislite, da sije sonce samo vam na Koroškem?“

Mož ima prav. Ob istem času imajo aprilsko sonce tudi na Tirolskem in brez dvoma vidijo hkrati tudi Italijani in Grki romati pomladansko sonce nad svojimi glavami. Na Štajerskem ne bo nič manj sonca kakor na Kranjskem. In nad Primorjem žari nebo nič manj ljubeznivo kakor v sto drugih deželah. Pomlad je povsod in samo od pesnikov je odvisno, kje jo lepše opevajo. Povsod rine staro in mlado iz zatohlih stanovanj, povsod se daje vse, kar leze in gre, božati zlatim žarkom, povsod se tresejo grla bodisi za petje bodisi za smeh, kakor bi ptički v naravi še premalo žvrgoleli.

Mi na Koroškem pa, čudaki kakršni smo, zremo od jutra do večera le svoje domače koroško sonce. Vemo dobro, da je to isto sonce, ki siplje svoje žarke vsej okrogli zemlji. Vendarle dajemo prednost koroškemu in privoščimo drugim zemljanom njihovo. Kaj vemo, kdo nam je to romantično domišljijo vcepil v glavo ali v srce! Smo pač taki. Mi menimo, da se z žarki, ko se gredo razlivat na koroški svet, godi čudež: spremene se v nekaj, čemur ni para nikjer drugod v stvarstvu. Sonce, ki se poniža do koroških gajev in gozdov, do koroških rek in jezer, do koroških hribov in dolin — je prav tisto sonce kakršnega nam treba. Je, na uho povedano, n a š e sonce!

Ne bomo rekli — so dežele, ki jih ima Bog tako rad, da začne sonce tam prej greti, več ko mesec dni prej. In zemlja, vsa hvaležna, rodi potem rujno vince. Srečen, kdor lahko prebiva tam, kjer je sonca na pretek! Vendar, kaj hočete, mi tja ne silimo. Daj, ljubi gospod Bog, daj našemu koroškemu soncu, da še dalje sije in greje, vedno v isti gloriji, vedno v istem ljubem domačem blesku, pomladi kakor jeseni.

T(ilen) Z.

Št. Jakob v Rožu

V nedeljo 8. aprila smo v Št. Jakobu doživeli veselo presenečenje. Kmalu po občnem zboru naše poživljene prosvete smo imeli priliko, da smo v svoji sredini lahko pozdravili celovško prosvetno igralsko družino, ki nas je nad dve uri prijetno zabavala z uprizoritvijo „Pri belem konjičku“. Celovški igralci so z veliko živahnostjo in dovršenem prednašanju prikazali veselo igro, pri kateri se je lahko vsak od srca nasmejal.

Pred predstavo je predsednik šentjakobske prosvete goste iz Celovca pred zbrano množico lepo pozdravil in poudaril, da naša prosveta s tem spet začne delovati v starem duhu, kot je to nekoč delala dolga desetletja in izobraževala naše ljudstvo ter mu nudila poštene in zdrave zabave.

Kar nas je bilo gledalcev, smo se te obljube najbolj razveselili. Upamo, da bodo naši prosvetni delavci res pograbili za delo, da oživijo stare tradicije in začnejo z močnim in plodnim prosvetnim delom. Pri tem delu jim bomo vsi prav radi pomagali in se z veseljem udeleževali njihovih prireditev, da jih s tem prisilimo, da bodo čim prej prišli na misel, da si oskrbe veliko in sodobno dvorano, kjer bomo lahko udobno sedeli in nemoteno sledili predstavam. Št. Jakob potrebuje po svoji tradiciji dvorane, na katero bo lahko ponosen in v katero bo lahko povabil tudi najodličnejše goste!

Gostom iz Celovca velja naša iskrena zahvala za lepe urice; našim prosvetnim voditeljem pa želimo pri njihovem delu res veliko dobre volje in uspehov.

† Dr. Anton Novačan

Iz Argentine je prispela vest, da je v mestecu Posadas na reki Paraná nenadoma umrl dne 22. marca t. l. slovenski pesnik in pisatelj dr. Anton Novačan. Smrt ga je odtrgala od plodonosnega dela, ko se je za velikonočne praznike vračal iz Buenos Aires-a, kjer je v bolnici iskal zdravja, v Alem, da bi tam skupaj z ženo preživel praznike.

Novačan je bil rojen v Zadobravi pri Celju, po prvi svetovni vojni je živel v Trstu, pozneje pa se je preselil v Celje, kjer je bil odvetnik. Tam je tudi študiral zgodovino celjskih grofov in je v tem času spisal dramo „Herman Celjski“. V glavnem junaku je Novačan ustvarii najsilnejši moški lik slovenske dramatike, ki sledi svojim slavohlepnim ciljem preko vseh ovir.

Ko je opustil odvetniški poklic, se je posvetil političnemu življenju. Bil je jugoslovanski konzul v Celovcu, kjer ga imajo gotovo Slovenci pa tudi Nemci še v dobrem spominu. Iz Celovca je odšel za konzula v Kairo v Egiptu, kjer ga je zatekla svetovna vojna. — Po vojni je živel v Trstu, od koder je odšel kot emigrant v Argentino.

V Trstu je dokončal dr. Novačan svoj sonetni ciklus „Peti Evangelij“, ki ga smatrajo upravičeno za njegovo najboljše pesniško delo.

† France Marolt

V noči od 6. na 7. april je umrl v Ljubljani po dolgotrajni bolezni ravnatelj Glasbeno narodopisnega instituta, France Marolt.

Fr. Marolt je bil rojen 21. junija 1891 v Ljubljani, kjer je dovršil tudi gimnazijo. Nato je študiral glasbo v Glasbeni Matici v Ljubljani in pa na Dunaju pri prof. Fr. Merklu.

France Marolt je bil eden največjih poznavalcev slovenskih narodnih motivov, predvsem glasbenih. Ustvaril je zbirke slovenskih narodnih pesmi in narodnih plesov, ki so bili mnogi že skoraj pozabljeni. Bil je dolgoletni vodja Akademskega pevskega zbora, ki je pod njegovim vodstvom napredoval do najboljšega slovenskega pevskega zbora in je ponesel slovensko pesem — tudi koroško — z izrednim uspehom tudi daleč preko slovenskih mej.

Med njegovimi spisi sta znani predvsem „Pevska vadnica“ za pevske zbore in pa zbirka „Petnajst slovenskih ljudskih pesmi“ za moški zbor.

Spomin na Fr. Marolta bo v njegovih delih trajno, živel tudi med koroškimi Slovenci.

Slovenski jezik

Visoko na Svinji planini na Golovici je župnikoval dolga leta župnik Mynder, po rodu Švicar. Mnogo zaslug si je pridobil za Golovico in občina ga je izvolila za častnega občana. Nekaj časa je sooskrboval sosednjo župnijo Krčanje. Kot Švicar obvlada tri glavne švicarske jezike, poleg tega še angleščino. Na Golovici se je učil tudi slovensko. Človek, ki zna toliko jezikov, je gotovo usposobljen izreči pravično sodbo o lepoti znanih mu jezikov. Kako sodi gosp. Mynder o slovenskem jeziku?

Gospod Mynder pravi, da je slovenski jezik zelo lep. Pravi, da se mu zdi slovenski jezik, tako „mehek“, tako „sladek“. Pravi, da je slovenski jezik vsled obilice samoglasnikov prav posebno primeren za petje. Pravi, da je lepota jezika odvisna od množine vokalov ali samoglasnikov in slovenski jezik, da ima toliko vokalov ali samoglasnikov. Zato da je slovenski jezik tako zvočen (klangvoll). To je torej sodba gosp. Mynderja o slov. jeziku, da navedem dobesedno njegove izraze: slov. jezik je tako „s l a d e k“ („süß“), tako „m e h e k“ („weich“); tako b o g a t n a s a m o g l a s n i k i h („vokalreich“), tako „z v o č e n“ („klangvoll“).

Tako sodi Švicar o našem jeziku.

Spisal: J. ŠIMON BAAR

GOLOBČEK

Poslovenil: ALOJZIJ NEMEC

ROMAN 10. NADALJEVANJE

Gospod župnik ni rekel niti besede več. Šel je naravnost v svojo sobo, odložil palico, slamnik, umil si roke in obraz, počesal lase in si oblekel domačo, lahko listrno suknjo. Vse to je delal povsem mehanično, na pamet, da niti mislil ni na to, kajti v glavi mu je vrtalo in kovalo nekaj zoprnega, gnusnega, kar je skušal odgnati — a ni odgnal.

„Ta babnica — darovi — ogledovanje vrta —“ je zbiral — „pa ne — to ni mogoče —“ je spet takoj pregnal vsako sumničenje. Vendar pa se ni mogel premagati, da se o tej reči ne bi pogovoril s Katico; ta pa ga je napotila h Kořilu: „Morda pove, zakaj hodi sedaj tako pogosto sem njihova Anda v belem predpasniku po zelenjavo,“ je osato dodala. Župnik je presenečeno zamižal, se z odprtimi usti zazrl v Katico, vendar pa ni rekel niti besede, ampak se je zasukal na peti in odšel. Sklenil je, da se ne bo praskal, kjer ga ne srbi, da se v stvar ne bo vtikal, dovolj mu je, ko ve, da gospodinja ne baranta s Trousilko, da mu ne krade, ostalo pa njemu nič mar.

Pa je vendar moral tudi to zvedeti.

„Naj mi oprostijo, da sem tako drzen,“ se je nekoč osmelil cerkovnik Kořil, ko je videl, da je gospod župnik posebno dobro razpoložen, „toda to babo Trousilko bi, če bi bil na njih mestu, vrgel skozi vrata, stara zavodnica bi mi ne smela prestopiti praga v župnišče. Vrabci na strehah si že o tem čivkajo, da mu skrbi za sestanke — njemu — duhovniku! In čemu je tega treba? Če kaj želi, mu naša Anda rade volje postreže, pomore na vrtu, skoči kam, če treba, vse priskrbi in prinese lepo na tihem, brez pohujšanja, da nihče o tem niti vedel ne bo.“

„Častitemu prav gotovo delate krivico, jemljete mu dobro ime. Krivično ga sumničite“ — je župnik resno pokaral cerkovnika, toda kljub temu se je tudi v njegovi duši naselil črv sumničenja. Da bi bil taka pokrita rihta? Da bi se znal tako pretvarjati! No, to ni mogoče! Tako nabrisan vendarle ni! Ljudje si bržkone slabo razlagajo njegove obiske v družinah, zlasti obiske pri bolnikih, morda podtikajo slabe namene njegovi, često nerazumni radodarnosti —? Res, neizkušen je še — pa leto njegove službe tukaj gre h koncu, odseli se proč in vse utihne. Ne, niti z besedico mu ne omenim tega, je sklenil župnik ter se nadalje zabaval s kaplanom, posedal z njim na vrtu, štel z njim zelje, kumare, rajčico in čakal. Čakal je, da bo Holoubek nekega večera dejal: „Častiti, napisal sem prošnjo na ordinariat za kako patronatno mesto, kjer bi počakal na faro, leto skušnje je pomalem že skopnelo, upam, da ste bili z menoj zadovoljni, in prosim, da bi mojo prošnjo blagohotno pripročili.“ Tako nekako so z večjo ali manjšo zadrego govorili vsi njegovi predniki in gospod župnik je spet odgovarjal: „Ne morem vam tega šteti v zlo. Tu imamo vsega skupaj samo dve župniji, predolgo bi morali čakati — človeško govorjeno — preden se jaz ali Třesticki gospod brat odseliva k Abrahamu, zato je škoda, da bi tu tratili službena leta, in modro ste storili, da se ozirate po rožnejših mestih.“

Toda avgust je šel h koncu, žetva je bila pri kraju, s strnišč je vel jesenski veter, gore so se pokrile s sivimi meglenimi kučmami; Francek je z belci že posejal ozimino, v župnišču so se lotili velikega dela: spravljali so krompir, gospoda sta po večerji posedala v topli kuhinji pri posebni mizi, Holoubek pa je slej ko prej govoril le o vrtu. Obiral in urejal je zimska jabolka, določeval njih imena, pripravljal je klet za zelenjavo, obljubljal je, da bo najmanj do božiča ohranil zelje sveže za sladko zelje, ki mu je posebno teknilo. „Samo da bi padla megla, gosta megla, te je treba zelju, ta mu godi,“ je tožil.

„Častiti, vi tako govorite, kot bi hoteli tu ostati,“ se je nekoč opogumil župnik pri takih besedah, „in vendar je po moji pameti zadnji čas, da napišete prošnjo, preden bodo vsa boljša mesta oddana.“

„Častiti,“ je zardel Holoubek, „prosim vas, ne podite me, meni tu zelo ugaja in zdi se mi, da se nikjer ne bi tako vživel.“

„Nekaj ga drži tu. Menda res ni govorice, da ne bi bilo v njej zrna resnice. In prav zato — dokler je še čas — takoj v zarodku se mora pogasiti, preden zublji planejo skozi streho,“ si misli župnik, na glas pa mirno, kakor da se v duši ne bi grmadili drugi razlogi, reče: „Dragi moj gospod, vi bi bili prvi, ki bi se zamudili dlje kakor leto dni. Pri srcu mi je le vaše dobro, ko vas bezam od tod kam na večje in boljše kaplansko mesto — da bi tudi kaj izkusili. Saj veste, da morajo tudi pomočniki, da mora vsak posel na pot! Pri meni se bore malo naučite, jaz sem bolj kmet kot župnik. Markov je skrit kraj, tu smo za vetrom, opravljamo vse po starem, danes pa že tudi v dušnem pastirstvu vejejo novi vetrovi, nove smeri.“

„Prav teh smeri se mi noče. Tu je dobro ljudstvo, hodi v cerkev, posvečuje nedelje, spoštuje duhovnike, da, do smrti bi želel tu ostati,“ je izpovedal Holoubek.

„Z drugimi besedami se to pravi, da bi se veselili moje smrti.“

„Bog mi je priča, da ne,“ je vzkliknil gospod Jože.

„Le počasi, počasi,“ ga je miril župnik, „sedaj, danes seveda še ne, ko ste komaj šele leto dni kaplan; leta pa teko, recimo za kakih deset let se naveličate ubogati, kaplanija vam bo pretesna, zahrepeneli boste, raztegniti, pretegniti se. Saj pravijo, da sta star kaplan in stara gospodična kakor star sir — dišita po vsej hiši. Na veliki fari se temu lahko odpomore, tam se stalno menjajo, župniki umirajo, stopajo v pokoj, tu in tam postane kateri kanonik, stalno je kako prazno mesto in, ko takle čmerikav kaplan še ne pride na vrsto in ne postane župnik, mo-

Št. Lovrenška kotlina

Če stojiš na robu ravnega Podjunskega polja, par korakov severno od Srej, se pod tabo razprostira široka kotlina, v kateri ležita dve vasici — Št. Lovrenc in Peračija. Tretje vasi, Goreča vas, pri kateri so našli reči iz železne dobe, od tega mesta ne vidimo, ker je bolj tam na zadadu in jo zakriva gozd.

Ker leži Št. Lovrenc v sredini kotline, jo bom imenoval Št. Lovrenško kotlino, čeprav tega izraza prej še nikdar nisem čul. Gotovo bi se našlo še drugo ime, ampak jaz rabim to, ker me oblika spominja na velikanski amfiteater, v katerem igra svojo vlogo sivosrebrna Drava, ki kot bleščeča cesta teče proti velikovškemu mostu. Na njo gledajo z višine zamišljeno cerkveni stolp in hiše Št. Markeža. Iz ozadja pozdravlja Golca (Koralpe).

Ja, danes so ukrotili delavci reko, a še živijo ljudje, ki jo poznajo, ko še ni bila v verigah civilizacije...

Prej, pred mnogo tisočletji jo je vodila njena pot do Škudnika in tja pod Črni grad. V ledeni dobi ji je pomagal dravski ledenik narediti to kotlino. A ni si še izbrala, kakor so pač visoke gospe, svoje natančne poti. Vleklo jo je enkrat na desno, potem zopet na levo. Tako si je pa le omejila prostor svojega potovanja in danes teče mirno skozi najglobokejši del Koroške, če jo ne prime hrepenenje po nekdanji svobodi... Tedaj stopi čez breg in poplavi loge, polja ter vasi...

Tudi v šentlovrenški zgodovini igra Drava veliko vlogo. Št. Lovrenc ni tako star kakor Goreča ves, ker govorita obe imeni za ta sklep. Peračija je gotovo tudi stara vas. Če preiščemo ime, najdemo, da prihaja iz samostalnika perač (moški naziv za ženski izraz perica); potem bi bila hiša perača „Peračija".

Ljudje teh vasic niso Poljanci, so pravi Dravci. Eden posebno rad poje staro „Bom pa krajčič poslala po Dravci dovta..." Poljanci, po domače „Polonci", živijo vzhodno od Sinče vasi in se menda zelo radi tepejo...

Če bi me kdo vprašal, koliko hiš ima Št. Lovrenc, bi jih moral šele sešteti. Tisto pa vem, številka 1 manjka; stara Mlinarjeva hiša je šla po vodi. Kakor je moja prababica rekla, je bila prva za dobrolškim kloštrom: skedenj je bil 52 m dolg... Št. lovrenško cerkev in staro Murkovo hišo je odnesla, oziroma izpodjela Drava... Pot Drave v Št. Lovrenški kotlini moremo deliti v 3 obdobja: v zunanjega na južnem robu kotline, v srednjega od Mlinarjeve peči po Vavi pod Vidom proti Goreči vasi in končno v znotranjega, ki se krije s sedanjim tekom reke. Znotranji polkrog jasno kaže, kako sta nastala ona dva ter dokazuje silo Drave proti jugovzhodu.

V začetku preteklega stoletja je Drava tekla tam, kje je danes šentlovrenški log. Pot v vas je vodila od Mlinarjeve češnje v ravni smeri naprej do Murka in mimo cerkve, ki je stala kakih 60 m severno od Vida in se potem združila s potjo, ki še danes vodi proti Krevcu.

Dekan Singer piše v knjigi „Kulturund Kirchengeschichte des Jauntales" o cerkvi v Št. Lovrencu, da je bila zidana v gotskem slogu in imela 3 oltarje. Glavni oltar je bil posvečen svetemu Lavrenciju. Okoli cerkve je bilo pokopališče,ki ga je vizitator prvič imenoval leta 1645. Ker je tudi zahteval, da se morajo poškodovane slike odstraniti, smemo z neko natančnostjo določiti, da je bila cerkev gotovo 100 let prej zidana. Zadnja sveta maša s procesijo se je vršila leta 1863. Potem so valovi Drave izpodjedli zid cerkve. Zvonova so mogli rešiti. Enega so oddali v Sreje, drugega v Klopinj. Ostale cerkvene zidove je kupil kmet Ražun. Podobo svetega Lovrenca so dali cerkvi v Srejah, kosti rajnih pa odpeljali v Škocijan.

O šentlovrenški cerkvi pripoveduje tudi legenda. Znani nemški narodopisec dr. Georg Graber jo je napisal v knjigi „Sagen aus Kärnten" in tudi Singer jo je uporabil v Graberjevi obliki. Ne vem, kdo jo je Graberju pripovedoval... naši stari Št. Lovrenčarji so mi jo drugače pripovedovali in znal sem jo že prej, preden sem jo čital v Graberjevi knjigi...

Pripovedovali so mi, da je pri Murku živela stara Mina. Bila je mutasta. Enkrat je šla doli proti Dravi, ž njo je šel pes. Ta se je naenkrat divje pognal na breg reke ter lajal in lajal. Na tistem mestu je bil v Dravi silen vrtinec, katerega so se bali vsi ljudje. Ko prihiti Mina na breg, zagleda v vodi velik križ, ki se je počasi vrtel v vrtincu, čeprav je ta drugače vsako reč v hipu potegnil v globino. Hitro jo je Mina sekala domov in z rokama kazala, da morajo vsi doli k Dravi. Res so ubogali siroto in šli ž njo. Začudeni so potegnili križ na suho in ga nesli — medtem so prišli se drugi vaščani — v št. lovrenško cerkev.

Nato so to naznanili škocijanskemu župniku. Župnik je pustil križ nesti v škocijansko cerkev ter vprašati po vsej deželi, odkod da je... toda nobeden ni vedel kaj o njem. Ljudje so med drugim rekli, da je priplaval po Dravi gori ter zadel v steber velikovškega mosta. „Most se je zazibal," je pripovedoval mož, ki je v istem trenotku šel čezenj.

Drugi dan pa, glej čudež, križa ni bilo več v Škocijanu. Našli so ga zopet v vrtincu pod Murkom. Zategadelj so imenovali „čudežen križ". Zopet so ga nesli nazaj in zopet se je povrnil v Dravo.

Ker škocijanski župnik ni vedel, kaj naj stori, je šel k tinjskemu proštu po nasvet. Ta mu je svetoval, naj ljudje bosi romajo h križu; ovenčane device morajo prenesti križ v škocijansko cerkev ali ga naložiti na voz, ki ga morata peljati Murkova črna vola. V hvaležen spomin pa, če ostane čudežni križ v Škocijanu, morajo vsako leto na nedeljo sv. Trojice ljudje romati v Škocijan. Storili so po nasvetu prošta in čudežni križ je ostal v Škocijanu ter še danes krasi levi stranski oltar.

Ker križa niso pustili v Št. Lovrencu, ki ga je hotel pred Dravo varovati, temveč prenesli v Škocijan, je začela reka zmerom bolj in bolj trgati proti vasi in je končno izpodjedla cerkev in obe najstarejši hiši...

Nekateri ljudje — in jaz sam poznam ženo, ki je to videla — pripovedujejo, da so bile žile „bridke martre" migale. Drugi pravijo, da je iz križa tekla kri, ko so naredili z nožem rez v križ, da bi iz tega zvedeli njegovo starost. Še danes se to ponovi, če se naredi v velikem tednu rez v sveto znamenje...

To je legenda o „čudežnem križu", ki jo je mogoče tudi z zgodovinskim dogodkom spraviti v skladnost, ker križ ni iz stare št. lovrenške cerkve, kakor to tudi jasno dokazuje slika na križu pri Krevcu, ki kaže procesijo s križem od št. lovrenške cerkve. Pod sliko pa je napisano: Spomin na čudežen križ iz leta 1863", torej eno leto, preden je Drava uničila podružnico. Letna številka je seveda napačna, ker je „čudežni križ" že pred letom 1694 bil v škocijanski cerkvi. V tistem letu namreč so ustanovili Bratovščino Križanega, ki ima še danes svoje člane. Gotovo je, da je v 17. stoletju uničila Drava kako cerkev, katere križ so pri Št. Lovrencu potegnili iz reke...

Jeseni lanskega leta pa smo blagoslovili na varnem mestu novo št. lovrenško cerkev, ki je zidana v slogu starih podružnic. Tako je dobila naša vas zopet svojo božjo hišo.

Hvala vsem, ki so žrtvovali za njo, posebno pa našemu župniku Jožefu Kogleku. Brez njega ne bi stala zopet cerkev v Št. Lovrencu.

R. Vouk.

Razpoloženjska

O, da bi bil še dolgo večer,
poln zvezd in kresnic.
Da me nihče ne bi zmotil,
niti prhut poznih ptic.

Vaški vodnjak ob večeru,
kot da se vile love,
vanj bi rad zdajle potopil
svoje srce.

Bajta na stran viseča,
klopca ponižna pred njo,
mati v srebrne je kite
šla s trudno roko.

O, da bi bil še dolgo večer!
Brat je zložil parizar sena.
Jaz pa sem sam na ozarah
in žalost sredi srca.

Ubežno upanje

Kdaj boš pela,
ljubica, pomlad?
Kdaj cvetela?
Slišal... videl bi te rad!
Tam v gaju še tišina —
v duši moji... bolečina!

Gor na sončnem bregu
se bleščí mi kot svetinka,
joka se — na pol v snegu —
prva, nežna mi... snežinka!

Kdaj vesela,
ljubica, boš tu pri nas?
Kdaj mi pela
radostno na glas:
„V cvetju in vonjavi vse praznuje,
angelsko vam srca povzdiguje!" —?

Valentin Polanschegg.

VABILO

na koncert narodne in umetne pesmi, katerega priredi kvintet „Slavček" v narodni šoli v Št. Ruperlu pri Velikovcu. Začetek ob pol treh popoldne v nedeljo dne 15. aprila.

Med petjem boste slišali tudi marsikaj veselega za dušo in srce.

re spremeniti vsaj mesto, kaplanijo, tolaži se, da je že senior, da bo najbližja izpraznjena župnija gotovo njegova, in ta nada je začimba, sol življenja, tega bi vam pa tu manjkalo. Naš gospod grof ima samo dve fari: Trestice in našo. Tresticki je celih deset let mlajši od mene, nima niti kaplana in šele po smrti katerega izmed naju bi se mogli premakniti iz Markovega, če tu obsedite. Škoda let, ki bi jih tu zgubili! Po treh, štirih letih se naveličate gora, vrta, morda vas bo tu zbadalo kako trnje in se odselite, da bi kje drugje začeli čisto od kraja. Zapazili boste, do so mlajši duhovniki po patronatnih letih pred vami, da vam župnije odjemljejo skoraj pred nosom. Nerad bi vas izgubil, toda imeti moram pred očmi vašo bodočnost, ne smem iz sebičnosti izrabljati vaše neizkušenosti; čez nekaj let mi boste prav gotovo hvaležni."

Holoubek je odkimal: „Toda prošnje pa le ne bom pisal."

Gospod župnik je osupnil: „Bo že tako!" je mislil. „Nekaj ga drži tu z močnimi vezmi, ne more se odtrgati. No, lepo je preganjal zlo, lepo si je postlal takoj na začetku svoje duhovniške poti." Toda rekel ni ničesar več, niti z besedico mu ni omenil tega, temveč je še isti večer v svoji sobi sedel in pisal pismo Holoubkovim staršem. Pisal je naravnost po mater, modro in razumno je pisal, kolikokrat že je priganjal gospoda Jožeta, naj povabi mamico, da ji pokaže, kje in kako živi, da si ogleda njegovo kaplanijo, vrt, zelnik — in nihče da ne pride. Zdaj pa piše sam, da bodo videli, da misli resno. Z žetvijo so že gotovo pri kraju, dela pa tam v ravnini tudi ni več in da je zdaj na jesen, preden zapade sneg, najbolj primerno, da pridejo. V soboto da bo pri opoldanskem vlaku čakal kočijaž s parom belcev — to da bodo župnijski belci, ki jo pripeljejo — in da se veseli tega presenečenja, zato ker gospod Jože o tem nič ne ve in ne sluti.

„In materi bom povedal, to je najboljši ordinariat, naj mu sama okrene glavo, dokler je še čas," se je pripravljal župnik.

Holoubek je videl v soboto zjutraj Francka, da je izvlekel kočijo in pripravljal paradno opremo.

„Francek, kam pa se boš peljal?" mu je zaklical z okna.

„Še ne vem. Gospod župnik mi je naročil. Najbrž bo kam šel."

"Kam bi šel? Saj pri zajtrku ničesar ni omenil!" je premišljal kaplan. — „Ah, naj gre, kamor hoče —" je pomislil in se odpravil v Bučine v šolo. Šolsko leto se je začelo in z njim spet stalna pota v ponedeljek in četrtek. Danes je sicer sobota — duhovniška sobota — lahko bi ostal doma in se pripravil na pridigo, toda obljubil je v Bučinah, da pride danes gotovo, da bo mogel mladi učitelj odpotovati za nedeljo domov že z jutranjim vlakom — in da zato vzame šolo namesto njega.

Popoldne je peljal gospod župnik s postaje Holoubkovo mater. Srečno se je pripeljala z dvema velikima košema, ki sta komaj imela mesto pri Francku na kozlu, in mamica je komaj, komaj imela prostor v kočiji. Gospod župnik je vpričo nje kar zginil. Žena je bila še postavna, visoke rasti, na mogočnih bokih se je zibalo vsaj deset kratkih, zvonastih, močno naškrobljenih kril, pod njimi so bile kakor izstrugane noge, ulite v ognjeno rdeče nogavice, v visokih čeveljčkih z bleščečimi kapicami; velike svilene pentlje s svilenim predpasnikom in bela svilena ruta na glavi so šumele pri vsakem kmetičinem gibu. Vsa njena zunanjost pa je sijala od zdravja in dobrote.

„Samo da je zdrav! Da se mu le nič ni zgodilo," se je Holoubkova mati pomirjevala. „Mislila sem si, da je to le izgovor, da se je Jožetu kaj pripetilo, da mi tega nočete sporočiti, zato sem vse pustila in prišla."

„Prav je tako, kakor se je izteklo," se je mirno smehljal gospod župnik, „to se bo Jože čudil! Iznenadilo ga bo, kajti ničesar niti ne sluti ne..."

„Da se le ne bi prestrašil, da se mu ne bi kaj zgodilo," se je bala mati.

„Prazen strah, saj ni taka mevža, vesel bo, cele počitnice se je pripravljal, da vas obišče, toda zaradi tega neumnega zelja ni prišlo do tega. Smejal sem se mu, da ga ne bo vzgojil, da se vaše seme iz ravnine v gorah ne obnese, da se zelje ne bo razvilo, da bodo to sami mehovi, mehki, puhli. In zato se ni genil z vrta in me porazil. Zdaj že seka zelje, začudili se boste, ko ga boste videli. Na nizkih kocenih čepijo gladko počesane glave, velike kakor košare in trde kakor kamen. Sedaj se je spet začela šola in spet ne bi mogel domov, zato sem se odločil, da mu naredim veselje, da ga iznenadim."

Opoldne je hodil kaplan doma po kuhinji lačen kakor volk. Na štedilniku je dišal nekam prazničen obed, toda Katica ni pogrnila mize.

„Gospod župnik je prosil, da bi s kosilom nanj počakali," se je izmikala.

„Kam pa se je odpeljal tako nenadoma? Saj zjutraj ni nič omenil."

„Na postajo, menda je dobil brzojavko, najbrž pripelje kakega gosta."

„Ah, da! No, počakamo, počakamo," si je godel in gledal skozi kuhinjsko okno na vas in zopet na uro.

„Zdi se, da bi že moral tu biti," je naznanil, ko je ura odbila eno. Zdajci je tudi zares zaropotala kočija na cesti. Prikazala sta se beloglava konja in Holoubek ni odmaknil oči od njiju, odkar sta zavila s ceste k župnijskim vratom. „Koga pa gospod župnik pelje," je gledal in napenjal oči, stegnil vrat, glavo in stopil na prste. Ob Francku na kozlu je zapazil bel koš, košaro, prav tako, kakršno je nosila mati za njim v Plzen, za košem je zdajci zavihrala kakor srebro bela svilena ruta. Kaplan je vzkliknil „mamica!" in se je v skoku kakor lev pognal iz kuhinje na dvorišče. V tem trenutku je Francek pripeljal v lahnem diru v polni paradi na dvorišče in ustavil belca tik pri vhodu.

„Mamica, mamica!" je Holoubek iztezal roke po materi kakor otrok. „Pepček!" se je blaženo smejala mati in z nepopisno srečnim smehljajem padla v razpete roke.

(Dalje prihodnjič)

Pri nas na Koroškem

ŠT. LOVRENC PRI ŠKOCIJANU

V soboto, dne 24. februarja, so v Št. Lovrencu po kratki bolezni umrli Štefinov oče, Johann Jäger, v visoki starosti 82 let. Bili so do bolezni vedno zdravi in dobre volje, kakor malokateri mladi. Znali so ta božji dar tudi ceniti. Radi so z vsakomur govorili ter bili znan lovec.

Star ZLAT in srebrn denar kupujem po najvišjih cenah. - URE in poročne prstane dobite pri meni zelo poceni

F. KARNER - URAR
CELOVEC - BURGGASSE 8

K zadnjemu počitku smo jih spremljali 26. februarja, ob obilni udeležbi prijateljev in znancev kot prvega na pokopališče nove št. lovrenške cerkve. Doma in na pokopališču so zapeli škocijanski pevci pod vodstvom gospoda Eberweina rajnemu očetu zadnji pozdrav. Gospod župnik so se poslovili s toplimi besedami od Štefinovega očeta. Rekli so, da se je pri blagoslovitvi cerkvice in pokopališča jeseni lanskega leta gotovo marsikateri vprašal, kdo bo kot prvi počival na tej božji njivi. Pri zidanju so tudi stari oče večkrat prišli tja ter si ogledali napredovanje dela .In zdaj počivajo na „kraju sprave in miru“... Naj jim bo lahka domača zemlja.

Tudi okrožni lovski mojster se je v imenu deželnega lovskega mojstra poslovil od rajnega lovca-tovariša.

VELINJAVAS

Velikonočni pondeljek je bil za našo vas veseli praznik, kajti ta dan smo slovesno blagoslovili naš novi zvon. K tej slovesnosti je pomagalo tudi prekrasno vreme. Naše gore so se svetile, kakor bi se tudi one hotele z nami veseliti. Že pred več tedni je priromal naš novi zvon in Solnograda, kjer je bil vlit v livarni Oberascher. Izbrali pa smo velikonočni ponedeljek za to, da ga sprejmemo blagoslovljenega v službo pri naši cerkvici.

Blagoslovljenje novega zvona so izvršili prečastiti gospod dekan Koschier iz Žihpolj. Ob ½10. uri se je zbralo mnogo ljudstva od blizu in daleč, da je bila velinjska cerkvica premajhna in ljudstvo je napolnilo celó pokopališče. Najprej je bila slovesna božja služba, ki so jo opravili č. g. dekan, potem pa so imeli ob novem zvonu prekrasno pridigo. Povedali so v lepih besedah, kaj ima zvon ljudem povedati. Predvsem naj bo ta zvon, zvon miru. Že dvakrat nam je grda vojska vzela naše zvonove. Ta zvon je zvon miru, ki ga ne damo več za grdo vojno službo. Kaj naj zvon dela, je stalo vlito na njem: „Žive kličem, mrtve objokujem, viharje razganjam!“

Pevski zbor bilčovski je med mašo in blagoslovom lepo prepeval, da so se marsikateremu orosile oči od veselja. Rupijeva Gusti je lepo deklamirala pesem v pozdrav novemu zvonu. Tudi Mici Filipčič je v lepi pesmi pozdravila novi zvon, končno je mali Hanzi Partl povedal v pesmi usodo otroka, ki ni maral ubogati glas zvona, ko ga je v nedeljo vabil k božji službi, da je moral priti sam zvon po njega. Ves spreobrnjen je fant obljubil zvonu: „In tebi zvon obljubim jaz, ko vabil bodeš na Gospodov dan, pustil bom dom in prvi bom pri sveti maši!“

Botri so bili: Franc Krušic, p. d. Rupi v Velinjivasi; Pavel Bartl, p. d. Kumer v Spodnji Vesci. Botrice pa so bile: Marija Reichmann, p. d. Lenčica na Moščenici; Marija Maierhofer, p. d. Muškovnica na Muškavi. Botri, botrice in družice so pritrkavali na zvon in želeli, da bi pel v čast Bogu in oznanjeval vedno mir. Potem se je dvignil novi zvon v višine med pokanjem topičev in med igranjem godbe. Čez pol ure je prvikrat zapel. Delo dviganja je opravil točno g. Janez Hornböck, tesarski mojster iz Št. Janža, ki ima v tem oziru že dolgoletne skušnje.

V gostoljubi hiši Rupijevi se je potem zbrala odlična družba pri veselem obedu, kjer se je razlegala vesela pesem.

Hvala vsem, ki so pripomagali, da se je mogla vršiti ta lepa slavnost.

GORENČE

Farna mladina iz Žvabeka je priredila v nedeljo, dne 1. aprila t .l., lepo, poučno, versko-vzgojno igro: „Fatimsko sporočilo“. O fatimskem čudežu smo doslej že veliko slišali bodisi v cerkvi pri pridigi ali pa smo brali o njem v naših verskih listih, kakor na pr. „Nedelji“, v „Otroku božjem“ ali pa v šmarnicah. Na nedeljo dobrega Pastirja pa smo imeli izredno priliko, da smo gledali ta nenavaden čudež tudi na odru in si mogli s tem vsaj približno predstaviti, kako so se odigravali leta 1917 v Fatimi tako pomembni dogodki. Igralci, čeprav je bila večina izmed njih prvikrat na odru, so kar dobro rešili svoje vloge. Velika udeležba pri igri pa je pokazala, da se ljudje zanimajo za poštene igre, zlasti še, če so te verske vsebine. Saj se da z versko igro tako lepo ponazoriti krščanski nauk, da imajo ljudje v resnici nekaj od tega. Zakaj igra, ki je resna in poštena, ne nudi človeku samo poštene zabave in potrebnega razvedrila, ampak ga tudi uči, vzgaja in utrjuje v njem tako potrebno versko zavest.

V ponedeljek, dne 2. aprila t. l., smo pokopali v Sv. Radegundi Supan Marijo, po domače Šoštarjevo mamo iz Sv. Radegunde. Rajna mama je že dalje časa bolehala na zahrbtni rakovi bolezni, kateri se je pridružila zadnji čas še vodenica. Od mrtvih vstali Odrešenik, ki je gospodar nad življenjem in smrtjo, jo je končno prav na velikonočno soboto rešil hudega trpljenja. Naj rajni materi sveti večna luč, preostalim sorodnikom, posebno možu in hčeri, pa naše iskreno sožalje!

Za PRVO SV. OBHAJILO bogato okrašene sveče že po S 5.90 pri
Winding
Beljak-Villach, Weißbriachgasse 3
in Kloster St. Nikolai

ŽITARAVAS

Na univerzi v Gradcu sta brata Emil in Stanko Smolnik 23. marca bila promovirana doktorjema medicine. Čestitamo!

UMOR V ŠKOFIČAH

V noči od petka na soboto je osemnajstletni Arnold Seger, ki je služil pri Cenclnu v Papračah šele par dni, umoril mladega gospodarja Mihaela Hafnerja. Mladi gospodar se je vlegel zvečer v kuhinji na divan in tam zaspal. Morilec je spečega Hafnerja udaril parkrat s sekiro po glavi in mu lobanjo razbil, da je bil takoj mrtev.

Ko je mati zjutraj vstala, je našla svojega sina mrtvega v kuhinji. O morilcu pa ni bilo več sledu. Ta je bil oblekel obleko in površnik umorjenega, svojo s krvjo oškropljeno obleko obesil v omaro in izginil. Verjetno se je podal z dokumenti umorjenega Hafnerja v smeri proti Italiji.

Par dni pred svojim dejanjem je bil Seger še pleskarski vajenec v Krivi Vrbi ob jezeru, kjer je pustil delo pri mojstru in stopil pri Hafnerjevih v službo.

GLINJE

Saj ni res, da je v Glinjah vse pri starem. Smrt je letos šele enkrat obiskala našo faro. Po Tineta je prišla, ki je dober mesec žaloval za Katro, svojo ženo. Tineta se bodo farani še dolgo spominjali. 40 let je kopal grobove rajnim... in pri tem marsikaj doživel.

Zdravo prosveto hodijo vzbujat. Kotmaraves in Šmarjeta je s svojimi igrami in petjem močno trkala na vrata glinjske prosvete. Ali se bo kaj vzbudila?

Glinjsko češčenje dne 13. marca smo hoteli lepo opraviti. Pa je gripa posegla vmes. Zato je bilo v cerkvi še prostora, ker so bile postelje po fari polne. Zelo smo hvaležni, kar sta nam lepega povedala župnik Koglek iz Škocijana in župnik Jank iz sončnih Radiš. Bog jima povrni!

Pretresla nas je smrt župnika Matevža Worniga na Pečnici. S posebnim avtom smo se peljali iz Glinj na njegov pogreb. 13 let je (1925 do 1938) oral zemljo glinjskih duš in sejal z modrostjo in globoko vernostjo, z ljubeznijo in velikim potrpljenjem seme verskega življenja v srca mladih in starih faranov. In če je bil utrujen od potov na Bajdiše in Macen in potrt od skrbi za duše, se je pa zatekel k pesmi in s svojo preponižno sestro Angelo učil peti farane. Odšel je po križevem potu življenja po plačilo... tudi za glinjsko delo in trpljenje. Položili smo venec iz glinjskega zelenja in svežih glinjskih rož na njegov grob in s solzami v očeh poslušali zadnji pozdrav pečniških pevcev svojemu župniku: „Kje so moje rožice...“

Na veliko noč smo po stari glinjski navadi imeli procesijo s svetimi olji iz župnišča v cerkev ob lepi udeležbi. — „Velika noč“ posvetnjakov pa se ni obnesla, kakor smo zvedeli.

In kaj je bilo 1. aprila v Glinjah? Prav veselo je bilo. Počastili smo zlatojubilarja domače in cerkvene pesmi, Simona Fritza, p. d. Kramarja v Glinjah. Pred 50 leti se je uvrstil k pevcem in je požrtvovalno vztrajal kot pevec v domačem zboru in na cerkvenem koru. Močni moški zbor, katerega skrbno vodi jubilarjev sin Franc, je pri cerkveni slovesnosti zapel z jubilarjem vred lepo v božjo čast, na domači slovesnosti pa so veljale besede župnikove in predsednika pevskega zbora Franca Fritza, p. d. Huberja, pesmi moškega in mešanega cerkvenega zbora v čast jubilarju. In še jubilarjev solo smo v vsej svežosti parkrat slišali. Pevski zbor je izročil jubilarju mojstrsko izdelano diplomo s primernim besedilom:

Kot fant si z bogastvom glasu
doma in v cerkvi služil Bogu.
Dorasel v moža si, za petje vnet,
ostal si zvesto že petdeset let.
Lasje so že sivi, glas je še mlad,
pesem Tvojo ima vsak še rad.
Hvaležna Ti cerkev je, fara vsa,
na dan jubileja zlatega.
Naj v zboru cerkvenem Tvoj močni glas
razveseljuje še dolgo Boga in nas!

BIRMANSKA DARILA v največji izbiri po vseh cenah pri
Winding
Beljak-Villach, Weißbriachgasse 3
in Kloster St. Nikolai

KORPIČE

Spati ne smemo, zato se oglašamo. Sicer še imamo ogromno snega, vendar se že z vso vnemo pripravljamo na pomladansko delo na polju. Z vožnjo drv letos ni bilo kaj prida, zato tudi nismo preveč zaslužili. Da pa ne bi šel čas v izgubo, smo pridno prebirali „Naš tednik“ ter poslušali slovenske radijske oddaje.

Novic imamo tudi nekaj, zato pa kar na dan z njimi. Na velikonočno soboto smo se podali v Št. Lenart k Vstajenju in blagoslovitvi zvona. Ker pa je preveč deževalo, ni bilo take slovesnosti kot po navadi. Naš Lojzek še kar pridno hodi orglat, saj je sedaj še bolj veselje dobil, odkar je bil v Tinjah na organistovskem sestanku. Pravi nam, da je tam bilo tako lepo, da bi najrajši kar tam ostal. Baje mu je g. Mihelič obljubil, da bo pogledal med nas, zato pa bomo po časopisu gospoda na to obljubo opomnili, kajti obljuba dela dolg. Upajmo, da bo skoro kaj pogledal med nas, ni se mu treba več bati, da bi ga sneg zasul, saj ga imamo res že malo. Pa tudi pot je že boljša, da lahko pride pogledat v našo vas.

Povedati moramo še to, da smo še vedno delno odrezani od ostalega sve-

Mnogo bolje vidite
z očali, ki jih dobite pri optiku
Walter Gaggl
Beljak - Villach, Hauptplatz 11

ta, kajti še danes niso naredili poti, da bi lahko tako vozili in da bi tudi Samonigov Ernst lahko prišel domov s svojim novim avtom, ki si ga je pred kratkim kupil. Je pač hudo, če ena vas pade med dve občini, pa se nobena ne briga zate.

Na velikonočni ponedeljek smo skoraj zgubili noge, tako smo leteli gledat balon, ki je pristal v naši fari in sicer na Ločilu. To je bilo gledanja in občudovanja! Saj še verjeti ne bi mogli, da bodo naši mejaki postali tako slavni.

Na velikonočno soboto smo pokopali komaj par dni staro deklico Migičevo Marto. Staršem naše sožalje, tolažijo naj pa se s tem, da imajo pri Bogu enega priprošnjika več.

Krevsov Hanzi pa od samega veselja ne ve, kaj bi naredil. Še na praznike ni toliko mislil, kakor pa na svojo hčerkico Hermino, ki jo je pred kratkim prinesla štorklja. Saj se je še nagledati ne more! Pa se bo že potolažil, ko ga bo včasih hčerkica zbudila iz težkega spanja in mu na ta način prikrajšala komaj pričakovano noč in počitek.

Nakup in prodaja harmonik in pihalnih glasbil (trobil) na obroke
Willi Gaggl
Beljak-Villach, Bahnhofstr. 7
WILLI GAGGL VILLACH

DJEKŠE

V lepi pesmi stoji:

Na grob me vleče
nazaj, nazaj, nazaj,
kjer ti ležiš.

Da bi ti slišala
slavce, škrjance,
kako pojo!

Da bi ti videla
lilije, nageljne,
kako cveto!

Naj še tako pojo,
Naj še tako cveto,
grob tvoj je tih in nem.

Grob tvoj je tih in nem. Zopet se je odprl grob, vanj smo položili dobro Grubelnikovo mater. Bilo je v četrtek, 5. aprila. „Sonce se smeji na nebu, mi pa stojimo žalostni in objokani ob grobu dobre Grubelnikove matere,“ tako je govoril ob grobu svoje tete g. župnik Lorenc Kaselj. Ko se je začenjala zima, je bila pri Grubelniku vesela svatba. Možila se je hčerka Lucija. Bilo je to tik pred adventom, 27. novembra 1950 . In ko se je končavala zima, po preteku dobrih štirih mescev, smo polagali Grubelnikovo mater Genovefo Ožep v grob. Lahko rečemo: v prezgodnji grob. Rajna mati je dopolnila 64 let. Kdorkoli jo je poznal, kdorkoli je bil kdaj pri Grubelniku, je moral reči ob tem grobu: tako dobra je bila! Tako gostoljubna, tako radodarna. Tako dobra gospodinja, žena in mati! Tako verna in pobožna. Počivaj v miru v domači zemlji!

Za BIRMO nudim zapestne in druge ure v največji izbiri
FESSL URAR IN JUVELIR
Celovec-Klagenfurt, Alter Platz 18

Predsednik izseljeniške zveze, g. Vinko Gröblacher, nas naproša za sledečo objavo:

OBČNI ZBOR

Zveze slovenskih izseljencev se vrši 14. aprila 1951 ob deveti uri dopoldne v gostilni Roth v Celovcu.

Novost!
„SPEZI-COLA“ osvežilna pijača tovarne
Amlacher
Celovec-Klagenfurt,
Pischeldorferstrasse 16

Tudi kalij je potreben

Skoraj na vsakem kmetijsko-strokovnem predavanju slišimo in v skoraj vsakem kmetijsko-strokovnem časopisu vedno znova beremo besede: Boljša uporaba domačega hlevskega gnoja, pravilnejše ravnanje s hlevskim gnojem, večja in pravilnejša uporaba umetnih gnojil! — Po vsem tem pripovedovanju in pisanju bi morda kdo mislil, da je nepotrebno še vedno znova in znova govoriti in pisati o gnojenju. Vendar pa nas vsakdanje življenje uči, da tega pripovedovanja in pisanja še ni preveč, da kmetovalci še vedno nepravilno in površno ravnajo s hlevskim gnojem, da se ne zavedajo še v zadostni meri velike vrednosti, ki jo imajo v gnoju in da še vedno premalo in včasih tudi nepravilno uporabljajo umetna gnojila.

Zaradi velikega pomanjkanja umetnih gnojil je bila uporaba te nujno potrebne rastlinske hrane v vojni, zlasti pa v povojnih letih izredno malenkostna in pomanjkljiva. Pa tudi pozneje, ko je bilo spet več umetnih gnojil na razpolago, se kmetovalci nekako niso mogli odločiti za večjo uporabo umetnih gnojil. Temu so bile seveda v precejšnji meri tudi krive previsoke cene umetnim gnojilom v primeri s cenami kmetijskih pridelkov.

Lansko leto je bila poraba umetnih gnojil v našem kmetijstvu že razmeroma velika. Vendar pa moramo ugotoviti, da je bila uporaba umetnih gnojil preveč enostranska. — Medtem ko je že veliko število kmetovalcev, ki se zavedajo velike vrednosti gnojenja s fosfornimi umetnimi gnojili, kakor n. pr. s superfosfatom in s Thomasovo moko in kakor je tudi že veliko število kmetovalcev, ki se zavedajo velike koristi gnojenja z dušičnimi umetnimi gnojili, pa je vedno še uporaba kalijevih umetnih gnojil premala. Temu vsemu je verjetno vzrok tudi v tem, ker je velika korist gnojenja s fosfatnimi umetnimi gnojili že splošno znana. Ravno tako je mogoče tudi lahko ugotoviti veliko korist gnojenja z dušičnimi umetnimi gnojili. Ni pa takoj vidna korist gnojenja s kalijevimi umetnimi gnojili.

Zakaj tudi kalij?

Vendar pa je kalij rastlini za rast ravno tako potreben kakor pa sta potrebna fosfor in dušik. Kalij je rastlini neobhodno potreben za gradnjo, torej za rast rastlinskega telesa. Potreben je kalij za premikanje raznih rezervnih rastlinskih snovi v rastlini in v rastlinskih sadežih in to predvsem pri onih rastlinah, ki vsebujejo mnogo škroba in sladkorja, kakor je n. pr. krompir, pesa in sadno drevje. Zato pa tudi te rastline potrebujejo še prav posebno večje količine kalija v zemlji.

Kalij napravi rastlino odpornejšo proti škodljivim vplivom vremena. Tako je n. pr. krompir, kateremu smo gnojili s kalijem, bolj odporen proti spomladanskemu mrazu. Kalij vpliva nadalje ugodno na bolj močno gradnjo rastline. Zato je navadno tudi žito, kateremu smo gnojili s kalijem, bolj odporno proti poleganju.

Večkrat slišimo danes kmetovalce govoriti, da Thomasova moka nič več tako ugodno ne vpliva kakor pa pred leti in iz tega sklepajo, da je pač sestava tega gnojila danes manj ugodna za rastline. Ako pa se res dogodi, da danes gnojenje s Thomasovo moko ne vpliva več tako ugodno kakor pa preje, moramo iskati vzrok temu v tem, da **Thomasova moka ne more ugodno vplivati, ako je v zemlji premalo kalija.** Tako so mogli ugotoviti pri gnojilnih poizkusih na travnikih neke kmetijske šole, kjer so izvršili te poizkuse v zadnjih desetih letih, tole zanimivost: Na travnikih, na katerih niso gnojili, so pridelali na enem hektarju 46 centov sena. Ko so delu travnika pognojili s 300 kg Thomasove moke, so na tem travniku pridelali samo 43 centov sena, torej manj kakor pa brez gnojenja. Na drugem delu travnika so gnojili s 300 kg Thomasove moke in z 200 kg kalijeve soli. Na tem delu travnika pa so pridelali na enem hektarju 61 centov sena. — Bolj razločno ter jasno kakor te številke in ta poskus, nam pač ne morejo nobene besede povedati, kako velika je korist vsestranskega gnojenja in kake male vrednosti je samo enostransko gnojenje. Taki poizkusi so pokazali, da dobimo pri gnojenju z dodatkom kalijevih gnojil za 20% več krme kakor pa brez kalijevih gnojil.

Kalij v zemlji

Veliko pomanjkanje kalija je navadno v peščeni ter prodnati plitvi zemlji; težke zemlje imajo navadno več kalija. Vendar pa se večkrat dogodi, da so tudi v težkih zemljah padavine izprale zaloge kalijevih hranilnih snovi v spodnje zemeljske sloje, kjer rastlini niso več dostopne. Zato je tudi tem zemljam treba gnojiti s kalijem. — Hlevski gnoj in gnojnica vsebujeta precej kalija, zato je treba oni zemlji, kjer smo gnojili s hlevskim gnojem, manj kalija dodati z umetnimi gnojili. Seveda pa je odvisno tudi od ravnanja z gnojem in z gnojnico, koliko te rastlinske hranilne snovi vsebujejo hranilnih snovi. Večkrat se namreč zgodi, da pustimo gnojnico odtekati v cestni jarek ali pa na bližnji travnik. Z gnojem na gnojišču pa tudi večkrat nepravilno ravnamo. Taka gnojnica seveda ne koristi dosti in tak gnoj ne vsebuje več vseh hranilnih snovi, mnogo se jih je vsled nepravilnega ravnanja izgubilo.

Na vsebino kalija v hlevskem gnoju vpliva v precejšnji meri tudi krma, ki jo dajemo živalim in pa stelja, s katero živalim nastiljamo. Ako krma ne vsebuje mnogo kalijevih snovi, seveda tudi gnoj ne bo mogel vsebovati mnogo kalija. Na večjo količino kalija v gnoju pa vpliva predvsem slama, ako z njo nastiljamo, ker slama sama vsebuje mnogo kalija. Kdor pa bi še dvomil, ali je njegovi zemlji potrebno gnojenje s kalijem, naj pošlje vzorec svojih njiv in travnikov kmetijskemu poskusnemu zavodu v Celovec, Heuplatz 2, kjer mu bodo zemljo preiskali in nato natančno povedali, kako mora gnojiti tej zemlji, da bo dosegel čim večje pridelke. — Uspeh take preiskave zemlje pa bo skoraj vedno ta, da zemlji manjka tudi kalija in da je zato za dosego čim večjih pridelkov treba gnojiti **ne samo s fosfornimi in dušičnimi gnojili, ampak tudi s kalijevimi umetnimi gnojili.**

Večja plodnost pri ovcah

Pred kratkim je skupina ameriških tehnikov na osnovi nespornih izsledkov objavila, da je mogoče obnavljalni krog pri ovcah, ki je običajno enoleten, podvojiti.

Če upoštevamo važnost ovac za tekstilno industrijo in v mnogih državah tudi za prehrano, ni mogoče podcenjevati morebitne uvedbe novega hormonskega postopka na gospodarski osnovi.

Podrobnosti mnogo obetajočih raziskav pa so naslednje: Pod vodstvom docenta endikronologije (nauk o notranjem izločanju telesnih žlez) na poljedelski poskusni postaji univerze v Coloradu, prof. Franka X. Gassnerja, je nekaj tehnikov ene izmed najpomembnejših ameriških konzervnih industrij, tvrdke „Armour & Co." iz Čikaga izoliralo hormon, ki vpliva na organizem ovac na isti način kot sluzni hormoni. Jajčnike vzpodbujajo k proizvodnji estrogenskega hormona, od katerega zavisi čas plodnosti živali.

Novi hormon, ki ga imenujejo „gonadotrofin", je ob primernem brizganju uspešen že po petih do sedmih tednih. Posebno važno je, da skrbno odmerimo količino preparata, ki ga je treba ob pravem času vzbrizgati ovcam v gladko kožno gubo v bližini sklopa sprednje noge s hrbtom. Da bo gonadotrofin učinkoval, ga je treba vzbrizgati v pravi količini in ob pravem času.

Kljub temu, da so uspehi, ki so jih dosegli pri proučevanju tega vprašanja zelo laskavi, pa bo pred uporabo nove metode na trgovski osnovi treba rešiti še razna vprašanja. Predvsem bo treba ugotoviti, če bodo ovce, ki so pozitivno reagirale na gonadotrofin in bile v preteklem letu plojene dvakrat, imele tudi letos običajno sezonsko oploditev, ali pa jim bo treba še naprej vbrizgavati hormonski preparat. Poleg tega bodo eno skupino ovac za potrebno dobo podvrgli tako zvanemu „dvojnemu režimu", da bodo ugotovili, če novi način ne povzroča zmanjšanje časa, ki je običajno potreben za oploditev. S poskusi bodo nadaljevali, da bodo podrobneje ugotovili količino in najugodnejši čas, ki je potreben pri vbrizgavanju gonadotrofina.

Padec cene bombaža

Po poročilu mednarodnega odbora za bombaž pri ameriškem poljedelskem ministrstvu se kažejo izgledi za povečano letino severnoameriškega bombaža in uradne prodajne cene v Združenih državah tudi kažejo znižanje svetovnih cen te surovine, kljub potrošnim količinam, ki so brez primere.

Svetovna potrošnja bombaža je še vedno na povojni višini 32 milijonov bal letno. Ta količina v veliki meri presega letošnjo svetovno proizvodnjo 29,2 milijonov bal.

Pomanjkanje v letošnji sezoni je pripisovati v glavnem izredno majhnemu pridelku bombaža v Združenih državah, ki ga cenijo na samo 9 milijonov bal proti 12 milijonom bal, kot znaša normalni letni pridelek.

Letos si bo vlada prizadevala, da bodo sejalci bombaža pridelali 16 milijonov bal. Po poročilu ameriškega poljedelskega ministrstva izgleda, da bodo ugodne vremenske prilike v Texasu v veliki meri izboljšale majhen pridelek bombaža leta 1950.

Spekulativno povpraševanje in povpraševanje za ustvarjanje zalog je v glavnem posledica razvoja mednarodnega političnega položaja in uvedbe nadzorstva cen ter zmanjšanje kreditev v Združenih državah.

V skladu s tem razvojem so se močno znižale cene egiptskemu, mehiškemu, pakistanskemu in brazilskemu bombažu.

Izgleda, da bo to znižanje cen prvič po izbruhu korejske vojne preokrenilo navzgor segajoče tendence svetovnih cen bombaža.

TEKOČA GNOJILA

Poljedelsko ministrstvo poroča, da uporabljajo v Združenih državah vedno bolj tekoča gnojila namesto trdnih. Tekoča gnojila — predvsem amoniak — zelo lahko in koristno uporabljajo v naravi. Tekoči amoniak je mnogo cenejši kot običajna druga gnojila, kot na primer natronov nitrat in amoniakov sulfat in vsebuje v čistem stanju 80% dušika; škropijo ga s posebnim strojem, ki istočasno reže brazde in jih škropi z gnojilom. V letu 1947/48 so s tekočim amoniakom pognojili 80.000 ha, v preteklem letu pa že 400.000 ha polja.

AMERIŠKI ZAKON O „NARODNI VARNOSTI"

Predsednik Truman je podpisal zakon o „Narodni varnosti" s popravki, ki sta jih odobrila zbornica in senat; in na podlagi katerega bo dovoljen vstop v Združene države bivšim članom fašističnih, nacističnih in komunističnih organizacij, pod pogojem, da so bili „neprostovoljno" člani teh organizacij.

Zakon stopi takoj v veljavo, ter bodo ameriški konzulati prejeli podrobna navodila za izdajo vizumov.

Prepoved vstopa v Združene države, se na osnovi novega zakona ne nanaša na bivše člane totalitarnih političnih strank v sledečih primerih:

1. Kadar se dokaže, da je bil prosilec avtomatično vpisan po posebnih zakonskih predpisih;

2. Kadar se dokaže, da se je prosilec vpisal samo z namenom na dobi delo, hrano ali katero koli drugo stvar, ki je bistvena za življenje;

3. Kadar prosilec na dan vpisa še ni izpolnil 14 let.

Pri nas na Koroškem

(Nadaljevanje s 5. strani.)

ŠT. ŠTEFAN PRI VELIKOVCU

Poredko se oglašamo; vzrok temu je naša prezaposlenost v gospodarstvu. Naša fara je pretežno kmečka in vsi smo trdno povezani z materjo zemljo. Služimo zemlji in od nje živimo.

Smrt je segla v sredo naših gospodarjev. Na vodenici je dne 3. aprila umrl Mihael Harrich, p. d. Krajcar. Baje je bil najstarejši faran, obremenjen z osmimi križi. Na pot v večnost ga je pripravil g. dekan Zebedin iz Vober.

Pokojni se je odlikoval po svoji narodni zavednosti in tudi skrbel za to, da je v njegov dom prihajalo dobro slovensko čtivo. Tudi v hiši je vladala slovenska beseda. Pokopali smo ga 6. aprila ob obilni udeležbi faranov. Naj rajni v miru počiva, zaostalim pa naše iskreno sožalje.

GUMIJASTI ŠKORNJI
vseh velikosti na zalogi
trgovska hiša
TOMSCHE
BELJAK — VILLACH
„sedaj nasproti“

APAČE

Naša farna mladina priredi v nedeljo, dne 22. aprila ob 2. uri popoldan v župnišču sledeče igre:

1, „Zaradi oreha“, ljudska igra v 3 dejanjih.

2. „Guvernanta in Špela“, šaljiv prizor.

3. „Izgubljena stava“, šaljiv prizor.

4. „Župan“, komičen satiričen spev.

Vabimo s tem k prireditvi vse prijatelje poštene zabave, ki stanujete v Apačah in v bližnji okolici.

Če bo gostov več, kakor jih zajame naš skromni prostor, bomo za okoličane igrali ob 2. uri, za Apačane pa bomo igre ponovili isti dan ob 4. uri.

Med odmori bodo zapeli tudi naši pevci, da boste tudi med odmori imeli kratek čas.

Izvoz plemenske živine

Radi znižanja števila plemenske živine v vseh evropskih državah med drugo svetovno vojno je povpraševanje po plemenski živini še vedno zelo živahno. Tudi vse avstrijske trgovske pogodbe predvidevajo izvoz plemenske živine.

Med vojno števila plemenske živine ni znižala samo prisilna oddaja, marveč tudi razne bolezni, predvsem tuberkuloza. Radi tega so posvetili sedaj največjo pozornost preiskavanju živine in cepljenju proti tuberkulozi, da bo tako zagotovljeno zadostno število zdrave živine, katero bi mogli tudi kot plemensko živino izvažati.

Vsako govedo, pri katerem preiskava ugotovi kako bolezen, mora pod nož, za nadomestitev teh goved z zdravo plemensko živino pa doplača Marshallova pomoč razliko med ceno klavne in plemenske živine.

ZANESLJIVO NAJBOLJŠA SEMENA
dobite pri
STREIT
BELJAK-VILLACH, Widmanngasse 43

ZA PRIHRANEK ČASA

Na razstavi pisarniške opreme v Leicester na Angleškem, so med drugim razstavljeni najnovejši stroji za prihranek časa. Lahko vidimo na primer stenografske stroje, ki stenografirajo v raznih jezikih, nadalje pisalne stroje, ki zapisujejo avtomatično telefonske razgovore obeh strank, potem stroj, ki odpira 500 pisem na minuto in podobno.

TRGOVSKA HIŠA
TOMSCHE
BELJAK — VILLACH
se nahaja v času gradbene preureditve na Hauptplatz nasproti

NOVO SREDSTVO PROTI RJI

Neka britanska tvrdka je izdelala sredstvo proti rji, ki se lahko uporablja pri vsaki temperaturi do 60°.

Novo sredstvo se lahko uporablja s krtačo, ali pa se predmet potopi v raztopini. Za odpravo rje zadošča pet minut. Če se s to snovjo pomaže aluminij, se površina aluminija mnogo lažje barva.

Otroške srajce in perilo!
Obleke in blagovi za birmo!
LUDWIG MAURER
Celovec—Klagenfurt,
Alter Platz 35

VESTI IZ SLOVENIJE

V mesecu januarju letošnjega leta so v Sloveniji med drugimi umrli (Ljubljana je označena s kratico »Ljbl.«):

Mihael Bernik, krojaški mojster, Breg pri Litiji; Janko Kambič, Ljbl.; Franc Smole, bivši urad. Ljblj. kred. b. v Ljbl.; Marija Ostanek, Ljbl.; Janez Feigel, učitelj v Studencih pri Mariboru; Ludvik Grajžl, davčni upok., Celje; Marija Jekler, trgovka na Jesenicah; Marija Zore, Ljbl.; Marija Homolc, Ljbl.; Franc Zorec, bivši trgovec, Ljbl.; Anton Verč, poštni insp., Ljbl.; Jožef Užnik, strok. učit., Ljbl; Marija Skalovnik, učiteljica, Rajhenburg; Mirko Vričko, uslužb. Lesne ind., Ljbl.; Franc Zajc, posest. v Zavrhu-Trojane; Franjo Sotošek, Slovenjgradec; Stanko Majnik, član KP, LMS in ZSS, instruktor padalstva, Idrija; Rudolf Horvat, šofer-mehanik piv. Union, po smrtni nesreči, Ljbl.; Stana Jevnikar, stud. fil., Ljbl.; Anica Lesjak, Trbovlje-Loke; Ivan Bonca, blagajnik, Ljbl.; Robert Horvat, pek, Ljbl.; Cecilija Kimovec, Ljbl.; Alojz Sušelj, bivši trgovec, Ljbl.; Vinko Pribovšič, okr. nadzornik, Turje; pater Viktor Kopatin D. J. na Bogenšperku; Rudolf Zupančič, mizar, Ljbl.; Martin Štibernik, Ljbl.; Martin Sotošek, nadučit., Ljbl.; Ivan Pliberšek, poslovodja tob. tov., Ljbl.; Zofija Zakonšek, Novo mesto; Vilka Miklavčič, Ljbl.; Pavla Rozman, upok. tob. tov., Ljbl.; Frančiška Stanovnik, Ljbl.; Ivan Pečan, po smrt. nesreči, tehn. obratovod. železn. v Guštanju; Jože Maček, Sp. Zadobrava; Josip Dovgan, žel. urad., Ljbl.; Franc Fabijan, žel., Ljbl.; Franc Lipovšek, rudar, Zagorje ob Savi; Rudolf Cimerlajt, strojevodja, Ljbl.; Oton Ramovš, Ljbl.; Frančiška Teuerschuh roj. Bernik, Ljbl.; Ignac Špendal, čevljar, Slov. Javornik; Frančiška Gestrin, Ljbl.; Vera Kumelj roj. Mohorič, strok. učit., Ljbl.; Marija Bučar, Kranj; Emil Bizjak, šofer, po nesreči, Straža pri Nov. mestu; Franc Fortuno, žel., Ljbl.; Anton Kozamernik, Radovljica; Marija Perko, Dobrepolje; Marija Peterca, učit., Ljbl.; Marija Novak, Ljbl.; Marija Štalcar roj. Vidic, Ptuj; Ivo Petročnik, nadgeometer, Ljbl.; Antonija Mastnak roj. Ermanc, Celje; Rezika Skušek, Trebelno;

Otroške oblekce iz eksportnih čipk
samo S 16.90
Trgovska hiša
TOMSCHE
BELJAK — VILLACH
„sedaj nasproti“

Martin Aplenc, stud. gimn., po nesreči v gorah, Ljbl.; Avgust Benigar, ppregled. fin. kontr., Radovljica; Hinko Dolenc, brivski mojster; Marija Grimšič roj. Špeglic, Novo mesto; Olga Božič, Celje; Ivan Turk, inšp. drž. žel., Ljbl.; Josipina Picelj roj. Rebernik, Ljbl.; Peter Mrak, žel., Ljbl.; Katarina Kranjc, Ljbl.; Ivan Komel, upok. žel. in uslužb. Triglav filma, Št. Vid pri Ljbl.; Andrej Komovec, Planina; Franjo Riter, rud. nam., Zagorje; Ivanka Kandrič, Vel. Nedelja; Marija Istenič roj. Lampret, Celje; Matevž Lukanc, kolar v Tržiču; Janko Pečar, inšp. drž. žel., Medvode-Svetje; Ana Knez, Kisovec pri Zagorju; Ivanka Svajcer, Maribor; Franc Sedovnik, žel. in hiš. pos., Ljbl.; Jeta Filipovič roj. Švigelj, Ljbl.; Francka Čuk roj. Škrjanc, Polje; Antonija Hambroš roj. Zaloker, Maribor; Franc Klemenc, Sela pri Kamniku; Anton Koritnik, čast. konz. svet., rav. bivše škof. gimn. v Št Vidu in bivšega Marijanišča, Ljbl.; Pavla Hameršak roj. Eller, Vojnik; Ignacij Uršič, strok. učit., Ljbl.; Antonija Karba, Ljutomer; Nežka Tekavc, Ljbl.; Ida Siftar roj. Szinier, sopr. ev. duh. v Bodoncih; Katarina Škufca, Draga pri Višnji gori; Vinko Ahlin, pos. na Ježici; Marija Merkun roj. Petrovčič, Laze pri Borovnici; Ivana Berdavs, Ljbl.; Avgusta Lamprecht roj. Rodič, umrla v Beogradu; Edvard Mazi, žel. strojnik, Ljbl.; Ciril Capuder, pečar, Štepanja vas; Mihail Mihajlovič Voronov, Ljbl.; Ivana Lotrič, Ljbl.; Doroteja Gosar, Ljbl.; Štefan Kastelec, Bruhnja vas; Frančiška Tepina, Stražišče; Alojz Škrubej, Zagorje ob Savi; Karel Doberšek, Celje; Franc Drnovšek, Reka; Vincenc Vidic, Ljbl.; Franc Erjavec, Ljbl.; Marija Fohn, Ljbl.; Rado Istinič, kemik, Ljbl.; Pavla Ruger roj. Gruber, Ljbl.; Franc Sarc, Črnuče; Stane Mustar, Kompolje; Ivana Pretnar, Koroška Bela; Avgusta Müller Petrič, Ljbl.; Anton Jerman, Tržič; Vinko Zorec, Vič; Marija Pavlič, Ljbl.; Martin Potočnik, žel. Ljbl.; Ivanka Klančar, Stožice; Anton Bornšek, Stranice pri Celju; Janez Slak, pos., Veliki Gaber; Alojz Špajzer, rud. posl., Trbovlje; Mara Žagar roj. Rotovnik, Slovenjgradec; Karolina Planer, Celje; Mihael Uršič, Ljbl.; Minka Raktelj, Brežice; Helena Jevnikar, Ljbl.; Pavla Meglič roj. Šukovic, Ljbl.; Matija Križan, davčni u., Ptuj; Ivan Konc, šofer, po nesreči, Kranj; Bogo Čamernik, ročni stavec in član KP, Ljbl.; Ivan Vidmayer, fin. nadpregl., Ljbl.; Katarina Cerar roj. Karlin, Dravlje; Jakob Peklaj, Vič; Anton Boškin, vpok. drž. žel., Ljbl. Ivan Mohorič, kroj. mojster, Ljbl.; Ivan Šetina vpok. E. C. Ž., Ljbl.; Marija Radin, Škocjan pri Mokronogu; Alozija Bizjak, Sv. Križ pri Litiji; Ivana Gorjup roj. Kregar, Vič; Marija Zemljič, posest. v Lipovcih; Ivan Moraus, kroj. mojster, Ljbl.; Jernej Perdan, čevlj. mojster, Ljbl.; Marija Erman, Ljbl.; Konstancija Miklavčič roj. Gleeson, Ljbl.; Albina Čeferin roj. Fakin, Cerklje na Gor.; dr. Janko Slebinger, Gor. Radgona; Ivan Pletersky, posest. na Zdolah pri Brežicah; Marija Pestotnik roj. Petrič, Ljbl.; dr. Ivan Žagar, stolni kanonik v Mariboru; Alojz Metelko, drž. upok., Ljbl.; Marija Vehovec roj. Aljaž, Voklje pri Kranju; France Koder, Kor. Bela; Angelca Černič, bolničarka, Ljbl.; Janez Trček, Borovnica; Josipina Košir roj. Grabnar, Novo mesto; Antonija Savinškova, Jesenice; Elizabeta Kastelic roj. Jazbec, Ljbl.; Leopold Žlindra, les. manip., Pijava gorica; m. Elekta Schlegel, uršulinka, Ljbl.; Anton Uršič, Ljbl.; Helena Zupančič roj. Zajc, Sp. Draga pri Stični; Anton Peteln, voj. urad., Ljbl.; Ivan Dekleva, pošt. podur., Ljbl.; Franc Marzel, Sv. Križ pri Litiji; Terezija Osredkar roj. Kecelj, Mengeš; Jakob Hlebš, plesk. mojster, Ljbl.; Apolonija Škrbina, bivša uslužb. Zavoda sv. Stanislava v Št. Vidu; Alojzij Pehani, zlatomašnik v Novem mestu; Mirko Skok, Ljbl.; Marija Pečnik s. Ligvorija, bolničarka, Ljbl.; Ivana Gros roj. Florjančič, Klanec pri Kranju; Ivana Pirš, Ljbl.; Jožef Destovnik, Šoštanj; Franc Vegont, železn., Ljbl.; Marija Čeč, vdova po upr. papirnice v Radečah; Ana Tekster roj. Florjančič, Ljbl.

Schleppe pivo - tekoče hranivo!

Ni bilo vojské, ni bilo kugé, ljudje božji, kam ste šli?

L. P.

Vzhodno od vasi Lipice se vleče bolj rovu kot dolini podobna usedlina, ki je na južni in severozapadni strani obdana s smrekovim gozdom. Na vzhodni strani pa preide ta usedlina v divji vrtoglavi prepad z imenom Perava, v katerem se nahaja znameniti vodopad (slap) Tamusa. Ta prepad konča par minut pešpoti vzhodno od proštijske cerkve v Podkrnosu. Na dnu grape je mali potoček, ki je nekoč gonil več kmečkih mlinov, ki pa so pri trdi konkurenci umetnih mlinov izginili. Ob suhem poletju je ta potoček navadno brez vode.

Severozapadno, vzdolž te grape, visoko med pečinami, pelje edina pot iz Lipice v Podkrnos. Raz to pot se nudi potniku krasen pogled daleč po Podjuni. Nepopisno lepa pisana preproga je to. Tik ob poti pa zreš v grozeč, nad sto metrov globok prepad. Če pa pogledaš v breg nad potjo, se ti zdi, da ti grozeče žugajo skale, kakor bi te hotele pokopati pod seboj. Med dvema naravnima krasotama si revež v primeri v Stvarnikom takih krasot.

To je zemljepisna lega kraja ob koncu Radiških gur, ki kažejo na severozapadni strani svoja skalnata rebra, ob vznožju teh Gur pa sta stala nekoč gradova Neuhaus in vzhodno od vasi Žrelec Greifenfels. Na jugovzhodni strani je bila vasica Špice. Med omenjenimi skalami na severozapadu tega kraja se dvigata skalnata vrhova, od katerih eden navpično pada v Celovško kotlino in se imenuje „enajsta peč ali skala“, druga skala se dviga nekoliko bolj na vzhodu, nekako nad proštijsko cerkvijo in se imenuje „dvanajsta peč“. Med obema skalnatima vrhovoma je vsedlina, ki jo imenujejo „v hlevih“.

Za časa turških vpadov se ljudje iz doline zbežali v težko dostopne kraje. S seboj so prignali tudi živino in iz teh višin so s strahom gledali v dolino na svoje zapuščene domove, ki jih je Turek požigal. Odtod verjetno izvira tudi ime „v hlevih“.

Nad vasjo se dviga strm hrib, to je „na gradu“. Tudi to ime ima gotovo svoj zgodovinski pomen, četudi danes ni mogoče ugotoviti, da bi bil nekoč tam kak grad. Mogoče pa je, da so ljudje, ki so pred Turki pribežali semkaj, ta strmi hrib utrdili s kako leseno ograjo, za katero so se čutili bolj varne in je odtod ta kraj dobil svoj naziv.

Kdaj so se ljudje tod naselili, ne vemo. Mogoče ob istem času kot po drugih radiških vaseh. Mogoče pa tudi šele za časa turških vpadov.

Ta kraj je spadal pod faro Podkrnos in občino Žrelec, vendar so se prebivalci vedno bolj čutili Radišane kot pa Podkrnovščane. Raje so hodili na Radiše v cerkev in z Radišani so imeli tudi boljše gospodarske zveze. Saj so jim radiške vasi Lipica, Tuce in Verovce mnogo bližje kot pa Podkrnos. Pa ne samo gospodarsko, tudi družinsko so bili prebivalci teh krajev močno navezani na Radiše. Marsikateri Radišan je šel po nevesto v Špice in obratno, dekleta iz Podkrnosa pa že tedaj — kot tudi danes — niso šla rada na Gure za gospodinjo. Obratno pa so se Poljanci radi hodili ženit na Gure, ker gorjanska dekleta niso bila samo brhka (zavbrna), ampak tudi pridna, skromna in poštena.

Nasprotno pa so Podkrnovščani gledali na Špičane kot na Gorjance in nerodne ter neokretne ljudi nekako prezirljivo. Gorjanci pa so smatrali Poljance, ki so se že tedaj po večini bavili s trgovanjem in prekupčevanjem živine, za zvite in ohole ljudi. Saj so v resnici večinoma gledali Dolinci predvsem na dobiček, kar pa se poštenim Gorjancem ni dopadlo.

V časih ko so lovili fante še k vojakom, so se ti radi skrivali v teh samotnih krajih. Večinoma so preprosti prebivalci s sočutjem gledali na te skrivače kot na kakšne junake ter borce za svobodo in pravico. Niso namreč mogli prav doumeti, zakaj naj bi bili ravno revni ljudje dolžni služiti tako dolgo vrsto let cesarju, medtem ko so bili večji posestniki in imovitejši sloji tega oproščeni. Ob času nevarnosti so gorjanski prebivalci tudi pomagali skrivačem s prehrano, katero so jim na tihem nosili v njih skrivališča. Tudi med drugo svetovno vojno so našli skrivači tedanjega časa v teh krajih varno zavetje in podporo ljudstva.

Tako je minula turška nevarnost, minuli so časi skrivačev, minula je sila nacizma, toda narod v teh krajih je še vedno ostal kakor je bil.

Za poljedelstvo ti suhi, strmi in peščeni kraji večinoma niso bili ugodni, toda ob dobrem obdelovanju zemlje in veliki pridnosti se je dalo tudi tu za silo živeti. Obširni grofovski gozdovi so nudili vsestranski zaslužek. Moški so drvarili in vozili les, pozimi pa so izdelovali razne lesene predmete, kakor metle, grablje, skodle, košare in tudi „špile“ za klobase. Živino so pasli po gozdovih, ženske in otroci pa so nabirali razne gozdne sadeže. Sredi preteklega stoletja pa je prišel gospodarski preobrat. Les je dobival čim višjo ceno, grof je začel braniti pasti v gozdu in pridobivati steljo. V gozdovih je bilo vedno več divjačine, ki se je pasla po kmetovih njivah in napravljala škodo. Neugodno je vplivalo na gospodarsko stanje ljudstva neprestano padanje cen žitu in živini. To se je poznalo še bolj, ker so pridelovalni stroški v teh krajih večji kakor v dolini. V tem času so nastale ljudske šole v Žrelcu in Podkrnosu, v katerih šolski okoliš so ti prebivalci spadali. Otroci, ki so hodili tja v šolo, so poleg vsega potrebnega dobili tudi vpogled v širni svet. Ni pa jim dala šola potrebne ljubezni do rodne zemlje, do vere, do domačih šeg in navad in do materinega jezika. Kazala pa jim je šola veličino in vpliv bogastva ter mogočnost tujih krajev in narodov. V šoli so učenci prav malo slišali o lastni domovini, o lastnem narodu in o lepoti kmečkega dela in zato ni čudno, da odrasla mladina ni kazala nobenega veselja več ostati in živeti v teh samotnih krajih. Ginile so vedno bolj vaška povezanost, domačnost in skupnost. Mladina je rada odhajala v dve uri oddaljeni Celovec, kjer si je obetala ugodnejše življenje in boljši kruh.

(Dalje prihodnjič)

Slovenske oddaje v radiu

SOBOTA, dne 14. aprila:
18.30—18.55 „Pozdrav iz Št. Lipša", (Poje dekliški zbor).

NEDELJA, dne 15. aprila:
7.15—7.45 Duhovna obnova — Pester nedeljski spored.

PONEDELJEK, dne 16. aprila:
14.30—15.00 Poročila — Iz svetovne literature.

TOREK, dne 17. aprila:
14.30—15.00 Poročila, „Zdravnik", — Sodobna vprašanja.
18.30—18.45 Pouk slovenščine.
18.45—18.55 „Jezikovni paberki iz potne torbe" (dr. R. Ložar).

SREDA, dne 19. aprila:
14.30—15.00 Poročila — „Za kmeta" — Godba na pihala.

ČETRTEK, dne 19. aprila:
14.30—14.50 Poročila — „Za ženo".
14.50—15.00 Pojeta in igrata Marija in Štefan Gerdej.
18.30—18.55 „Smeh je pol zdravja..."

PETEK, dne 20. aprila:
14.30—15.00 Poročila — Komentarji.

SOBOTA, dne 21. aprila:
9.00—9.20 Iz slov. literarne zakladnice.
9.20—9.30 Za vsakega nekaj.

NEDELJA, dne 22 aprila:
7.15—7.45 Duhovna obnova — Pester nedeljski spored.

Izseljencem

Kdor se namerava izseliti v Združene države, Kanado, Venezuelo in v druge prekomorske dežele, dobi vse potrebne podatke v mesečniku „Auslands-Kurier", ki ga izdaja Avstrijska liga združenih narodov, Wien I., Nibelungengasse 1. Posamezni zvezki stanejo S 1.70.

NAJBOLJ ČUDEN BRITANSKI IZVOZ

Elastične možgane in plastične okostnjake— pač najbolj čuden britanski izvoz — izdeluje neka tovarna v južni Angliji, ki dela anatomske modele in ki izvaža preko morja 70% svoje proizvodnje.

Elastični možgani so točen posnetek človeških možgan in so izdelani iz posebnega gumija, tako da lahko odskočijo od tal brez vsake škode. Vsi prejšnji modeli iz mavca se zdrobijo ali pa popokajo, ko prehajajo med študenti iz roke v roko.

Ta tovarna je izdelala do zdaj nad 1000 okostnjakov naravne velikosti in jih razposlala po vsem svetu. Največ okostnjakov je kupila Belgija (100), Združene države so jih naročile 40. Plastični okostnjak stane polovico manj kot pristni, naročilo se pa izpolni mnogo hitreje. Navedena tvrdka bo na razstavi britanske industrije letos razstavila svoj prvi človeški okostnjak v miniaturi; okostnjak bo visok okoli 60 cm in je določen za šolski pouk.

AMERIKA V ŠTEVILKAH

Poljedelsko ministrstvo je zbralo podatke, iz katerih izhaja, da imajo ameriški državljani povprečno po dve popolni obleki; tretjina Američanov ima pa samo eno obleko. Sedemdeset odstotkov Američanov je kupilo v zadnjih štirih letih eno obleko, 96 odstotkov tistih, ki so si nabavili nove obleke, je bilo z nakupom zadovljnih.

Okoli 52 milijonov ameriških žen in deklet šiva doma, pri čemur uporabljajo 28 milijonov šivalnih strojev. Okoli 34 milijonov žena izdeluje doma svoje obleke in perilo, kar je trikrat toliko kot pred vojno.

NAJLEPŠI DAR
DOBRA KNJIGA

Album Koroške	**10 šilingov**
Križ na gori (Ivan Cankar)	**5·—**
Rotija (Mauser)	**3·—**
Sin mrtvega (Mauser)	**3·—**
Prekleta kri (Mauser)	**3·—**
Cmokec poskokec (Bazilij)	**3·—**
Cela kolekcija stane	**20 šilingov**

Za inozemstvo stane cela kolekcija 1·75 U. S. A. dolarjev

Za Binkošti kupite najugodneje v trgovski hiši **HANS THOMASSER** • Beljak - Villach Widmanng. 33

Karosseriebau
NEUHERSTELLUNG
INSTANDSETZUNG
LACKIERUNGEN
HAVARIEBEHEBUNG
Hubert Matt
KLAGENFURT
St. Veiter Ring Nr. 41
Telephon 13-53

ČEVLJI
Graf
SO RES NAJBOLJŠI
CELOVEC-KLAGENFURT,
Burggasse

Brisače za posodo š 4·90
poceni in dobro
V TRGOVSKI HIŠI
Hans Brunner
Celovec-Klagenfurt,Priesterhausgasse

Specialna trgovina preprog
Schrauf
priporoča perzijske, orientalske in domače preproge v največji izbiri
Nakup dobro ohranjenih preprog inopravila
Celovec-Klagenfurt, Heiligen-Geist-Platz 9

Kam gremo?
Na klobase in dobro vino v gostilno
SOCHER
(Anna in Christian Kornbrath)
Celovec-Klagenfurt, St.-Veiter Straße 14

Trgovina vseh električnih potrebščin
Kupujte pri domačem obrtniku
HANS KREUTZ
Celovec, Kramergasse 11 *Telefon 21-73*
RADIJSKI APARATI NA OBROKE

Nakup in prodaja:
STAREGA ŽELEZA
UPORABNEGA ŽELEZA
KOVIN
KOSTI
STAREGA PAPIRJA
CUNJ
G. FRICK
CELOVEC—KLAGENFURT,
SALMSTRASSE 7 — Tel. 1486

BIRMANSKE URE kupite najceneje v strokovni trgovini
V. FRIEDRICH
Celovec-Klagenfurt, Lidmanskygasse 3
na živilskem trgu

Birmanske obleke za dečke in deklice kupite najugodneje pri
Walcher
Celovec-Klagenfurt,
10.-Oktober-straße

Nakup in prodajo kmečkih posestev, vil, hiš in parcel pod najugodnejšimi pogoji posreduje
FRANZ RAMUSCH
Celovec-Klagenfurt Paradaisergasse 2
(v poslopju »Bezirkshauptmannschaft«)

Radio Schmidt
„Velika hiša malega človeka"
Radioaparati za vsakogar. Tovarniško novi 4 cevni Super od 526 S naprej. — Popolnoma prenovljeni aparati od 200 S dalje.
Najbolj moderna popravljalnica.
Zarnice za dom in preprodajo.
CELOVEC - KLAGENFURT
Bahnhofstr. 22 — Tel. 29—48

BIRMANSKE URE kupite najugodneje
KARL FESSL
Beljak-Villach (pri Fugger-Keller)

HLAČE PO MERI — KASHA
HLAČE šil. 250.—
GABARDEN šil. 380.—
DOBAVIM V DVEH DNEH
Pichler
Beljak — Villach

Delavnice za vsa steklarska dela brušenje stekla, pleskanje stekla, steklene šipe za avtomobile
Zrcala — ogledala
STEKLO IN PORCELAN
HANS BRAMMER
Celovec — Klagenfurt
Lidmanskygasse 41 — Tel. 30-39

Kupujem kože
zajcev, lisic, kun, dihurjev itd. po najvišjih cenah, trgovina usnja
Hans Bon
Celovec — Klagenfurt, Osterwitzg. 4
Tel. 46-84

OGLASI prinašajo dobiček!

Gledališče

Začetek predstav ob 20·00

12. IV. »Moral«, za Delavsko zbornico.
13. IV. »Armut«, žaloigra (premiera). Abonma A in prosta prodaja vstopnic.
14. IV. »Lisa, benimm dich«, izbirni abonma, prosta prodaja vstopnic.
15. IV. »Moral«, izbirni abonma, prosta prodaja vstopnic.

KINO

Celovec - Klagenfurt

STADTTHEATER
Predstave ob 16. in 18. uri, ob ponedeljkih tudi ob 20. uri.
Od 13.—19. IV. »Brodway Melodie 1950«
Od 20.—26. IV. »Die blaue Lampe«

PRECHTL
Predstave ob 16.00, 18.15 in 20.30
Do 19. IV. »Weißes Gift«

Beljak - Villach

BAHNHOFLICHTSPIELE
Predstave ob 12., 14., 16., 18.15 in 20.30; ob nedeljah in praznikih tudi ob 10. uri.
Od 13.—16. IV. »Das Lied von Bernadette«, posebno priporočamo. Zaradi izredne dolžine filma predstave samo ob 12., 15., 18. in 21. uri; v nedeljo tudi ob 9. uri dopoldne.

STADT-KINO
Predstave ob 16., 18. in 20. uri.
Od 17.—19 IV. »Kindermädchen wider Willen«
Od 13.—16. IV. »Nur eine Nacht«
Od 17.—19. IV. »Die Liebe unseres Lebens«

Elite Filmbühne
Predstave ob 15.45., 18.15. in 20.15, ob nedeljah in praznikih ob 14., 16., 18.15. in 20.15.
Od 13.—16 IV. »Weltausstellung Paris«
Od 17.—19. IV. »Das Geheimnih des hohen Falken«

Apollo Lichtspiele
Predstave ob 10., 12., 14., 16., 18. in 20. uri.
Od 13.—16. IV. »Im Netz der Spionin«
Od 17.—19. IV. »Seitensprung ins Eheglück«

Blagovi in svile v največji izbiri po najugodnejših cenah **J. GRANTNER K. G.** Celovec-Klagenfurt, Alter Platz 12

List izhaja vsako sredo. — Naroča se pod naslovom „Naš tednik", Celovec, Viktringerring 26. — Cena mesečno 2 šil. Lastnik in izdajatelj Narodni svet koroških Slovencev. Odgovorni urednik dipl. trg. Janko Urank, Celovec, Viktringer Ring 26. — Tisk: „Carinthia", Celovec, Völkermarkter Ring 25
Telefonska številka uredništva in uprave 43-58. — Poštni čekovni urad štev. 69.793.